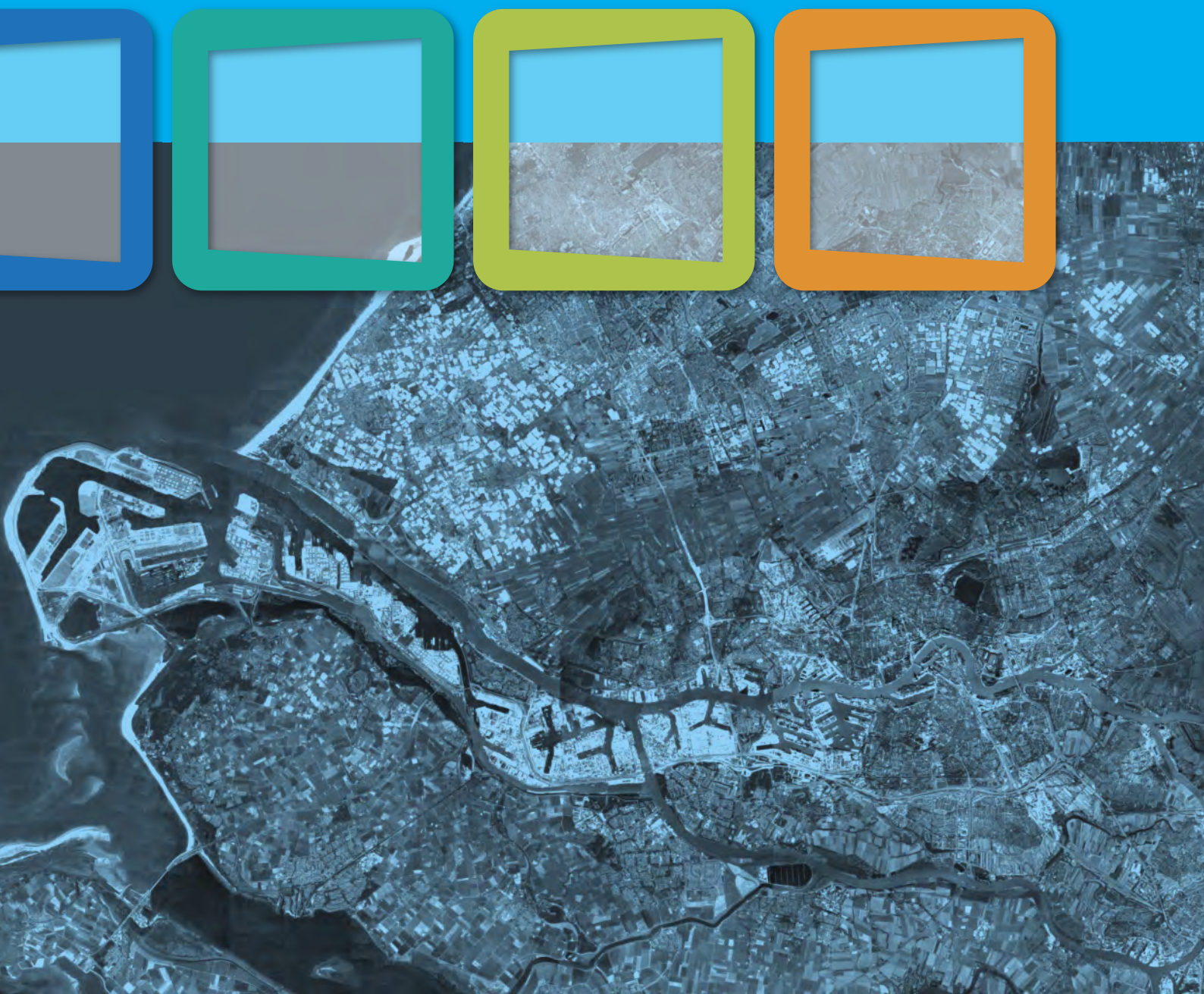

jaarverslag 2017

onderzoeksplannen 2018

Rekenkamers Rotterdam, Barendrecht, Lansingerland en Capelle aan den IJssel

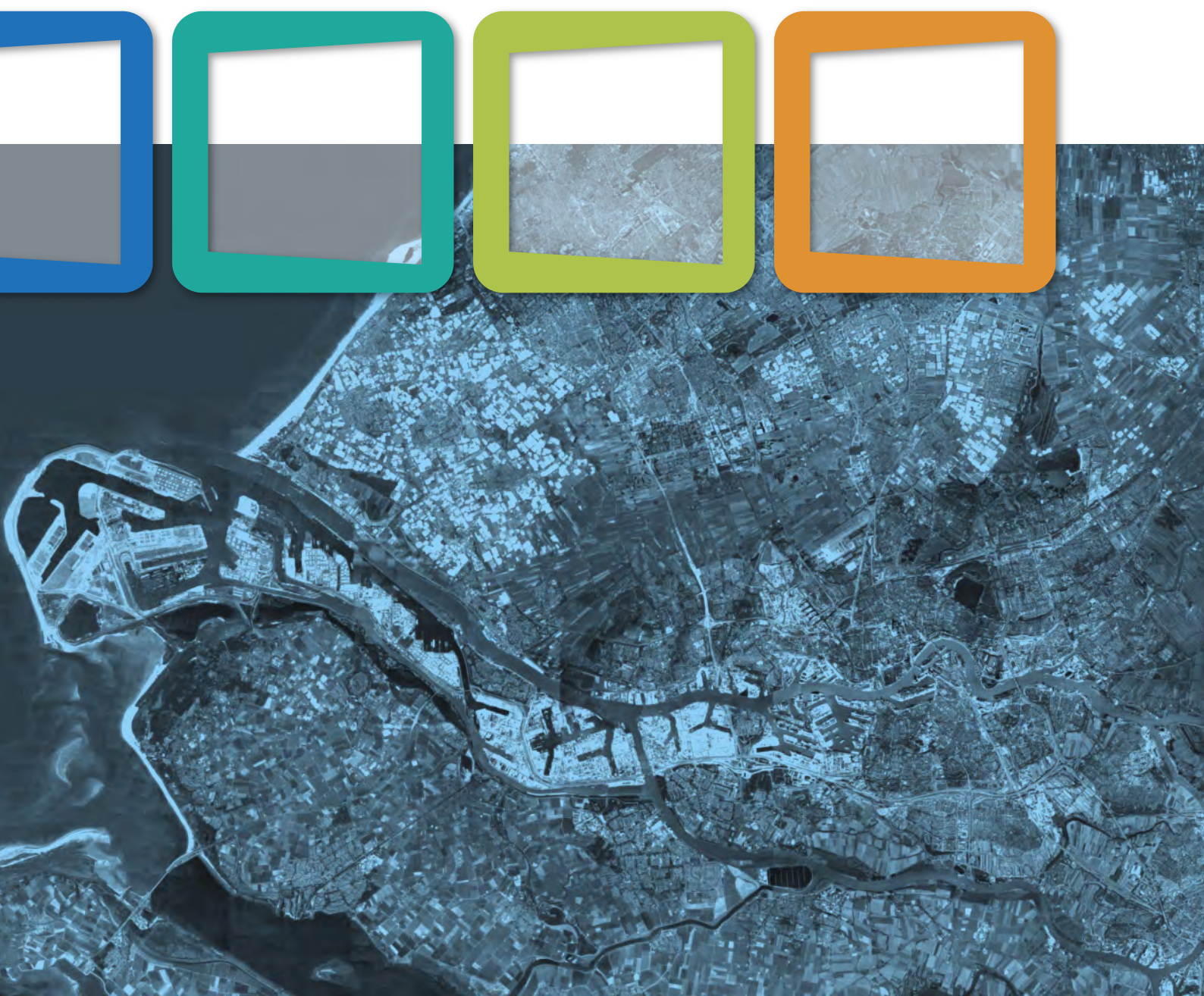

jaarverslag 2017

onderzoeksplannen 2018

Rekenkamers Rotterdam, Barendrecht, Lansingerland en Capelle aan den IJssel

voorwoord

Het verslagjaar 2017 heeft zich vooral gekenmerkt door een sterke focus op het sociaal domein. Zo zijn er gedurende het jaar onderzoeken afgerond en opgestart over de schulddienstverlening, de maatschappelijke opvang van dak- en thuislozen, de jeugdwerkloosheid en tot slot het functioneren van de wijkteams voor jeugd- en ouderenzorg.

Met deze sterke concentratie van onderzoeken in het sociaal domein ontstaat een steeds scherper beeld van de sociaal-economische positie en ontwikkeling van grote groepen Rotterdammers, die in hoge mate afhankelijk zijn van overheidssteun. Dat beeld stemt niet bijzonder positief. De rekenkamer heeft moeten constateren dat de langdurige armoede en de sociaal-economische ongelijkheid in de Maasstad een steeds nijpender en urgenter probleem aan het worden is. Hier ligt een nadrukkelijke uitdaging voor het nieuwe college en de nieuwe gemeenteraad.

Daarnaast heeft de rekenkamer een drietal verzoekonderzoeken gehonoreerd, die door de complexiteit, de urgentie en de politieke gevoeligheid veel energie en tijd hebben gevergd. Dit betreft de onderzoeken naar informatiebeveiliging van de gemeente Rotterdam, oneigenlijke politiek-bestuurlijke druk en een onderzoek naar het Schiekadeblok. Beide laatste onderzoeken bevinden zich in een fase van afronding en zullen nog voor de zomer worden gepubliceerd.

De gemeenteraadsverkiezing van maart 2018 hield tevens in dat de overloop van 2017 relatief groot is, omdat zoals gebruikelijk geen publicaties plaatsvinden in de aanloop van de verkiezingen. Dit houdt tevens in dat de start van de nieuwe onderzoeken uit de programmering 2018 pas in de loop van mei kan plaatsvinden.

Paul Hofstra

Directeur Rekenkamer Rotterdam, Barendrecht, Lansingerland, Capelle aan den IJssel en Krimpen aan den IJssel

inhoud

1	voorwoord
	1 onderzoeken Rekenkamer Rotterdam
7	1-1 inleiding
7	1-2 gepubliceerd onderzoek in 2017
	1-2-1 hulp buiten bereik
	1-2-2 in onveilige handen
	1-2-3 een cultuur van vast goed
	1-2-4 scheiding van waarde
11	1-3 gepubliceerde onderzoeken begin 2018
	1-3-1 realisatie collegetargets 2014-2018
	1-3-2 vervolgonderzoek informatiebeveiliging
12	1-4 lopend onderzoek 2017
	1-4-1 erfpachtmaatregel Schiekadeblok
	1-4-2 wijkteams
	1-4-3 jeugdwerkloosheid
	1-4-4 maatschappelijke opvang
	1-4-5 oneigenlijke politiek-bestuurlijke druk
	2 onderzoeken Rekenkamer Barendrecht
17	2-1 inleiding
17	2-2 gepubliceerd onderzoek 2017
	2-2-1 plan in de vertraging
17	2-3 gepubliceerd onderzoek begin 2018
	2-3-1 een taak voor de boeg
	3 onderzoeken Rekenkamer Lansingerland
21	3-1 inleiding
21	3-2 gepubliceerd onderzoek 2017
	3-2-1 in de groei
	3-2-2 opvolgingsonderzoek 2014-2017
	3-2-3 wat niet weet maar wel deert
	4 onderzoeken Rekenkamer Capelle aan den IJssel
25	4-1 inleiding
25	4-2 gepubliceerd onderzoek 2017
	4-2-1 zicht op cultuur
	4-2-2 sturen op gevoel

5 organisatie & interne projecten

29	5-1	P&O-beleid
31	5-2	producten
32	5-3	nevenfuncties en declaraties
33	5-4	thought leadership
33	5-5	klankbordgroep
34	5-6	interne projecten
35	5-7	beleidsplan 2017-2021

6 jaarrekening Rekenkamer Rotterdam

37	6-1	resultatenrekening
37	6-2	toelichting op de resultatenrekening
40	6-3	balans
41	6-4	toelichting op de balans
42	6-5	verrekening 2017
	6-5-1	Rekenkamer Barendrecht
	6-5-2	Rekenkamer Lansingerland
	6-5-3	Rekenkamer Capelle aan den IJssel

7 onderzoeksplannen 2017

47	7-1	inleiding
47	7-2	Rekenkamer Rotterdam – nieuwe onderzoeken 2018
48	7-3	Rekenkamer Barendrecht – nieuwe onderzoeken 2018
49	7-4	Rekenkamer Lansingerland – nieuwe onderzoeken 2018
49	7-5	Rekenkamer Capelle aan den IJssel – nieuwe onderzoeken 2018

bijlagen

53	bijlage 1	publicaties 2016
54	bijlage 2	financiële reserve Rotterdam

Rotterdam

hulp buiten bereik

effectiviteit van het schulddienstverleningsbeleid

1 onderzoeken Rekenkamer Rotterdam

1-1 inleiding

De Rekenkamer Rotterdam heeft in 2017 vier onderzoeken gepubliceerd. Daarnaast zijn in het eerste kwartaal van 2018 twee onderzoeken gepubliceerd waarvan de uitvoering grotendeels in 2017 plaatsvond. Verder waren in 2017 vijf onderzoeken in uitvoering die later in 2018 verschijnen. In paragraaf 1-2 worden de uitkomsten van de in 2017 gepubliceerde onderzoeken toegelicht. In paragraaf 1-3 worden de inmiddels gepubliceerde onderzoeken van 2018 besproken. In paragraaf 1-4 komen de overige onderzoeken die in 2017 in uitvoering waren aan bod.

1-2 gepubliceerd onderzoek in 2017

1-2-1 hulp buiten bereik

Op 3 maart 2017 bracht de rekenkamer het onderzoeksrapport 'Hulp buiten bereik' uit, over de effectiviteit van het gemeentelijk schulddienstverleningsbeleid. Met dit onderzoek beoogde de rekenkamer te beoordelen in hoeverre de gemeente erin slaagt om inwoners met schulden te bereiken. Daarnaast is gekeken of het beleid bijdraagt aan het verminderen van schuldproblemen van Rotterdammers.

In het rapport concludeert de rekenkamer dat de gemeente er in de periode 2012-2015 niet in is geslaagd om het aantal inwoners met problematische schulden omlaag te brengen. 27.000 Rotterdammers zitten zo diep in de schulden, dat zij die niet meer kunnen aflossen. Dit is de groep met problematische schulden. Dat het aantal inwoners met problematische schulden niet daalt, komt volgens het rapport onder meer doordat de gemeentelijke schulddienstverlening deze inwoners onvoldoende bereikt. Dit wordt veroorzaakt door verschillende factoren. Eén van de oorzaken is dat de gemeente de procedure om een schuldregeling aan te vragen te ingewikkeld heeft gemaakt. Inwoners die hulp vragen, krijgen te maken met te veel verschillende organisaties, waardoor zij het gevoel krijgen 'van het kastje naar de muur' te worden gestuurd. Verder krijgen mensen met schuldproblemen meestal geen individuele begeleiding, zoals hulp van het wijkteam. Dit, terwijl ze die begeleiding veelal wel nodig hebben. Schuldproblemen gaan namelijk vaak gepaard met stress en problemen op andere leefgebieden, zoals werkloosheid en gezins- of gedragsproblemen. De gemeente biedt mensen met schuldproblemen wel voorlichting en ondersteuning in de vorm van groepsbijeenkomsten en groepsgewijze ondersteuning, maar dat is vaak niet voldoende.

De rekenkamer concludeert in het rapport dat de gemeente er ten onrechte van uitgaat dat mensen met schuldproblemen voldoende 'eigen kracht' hebben om hun schuldproblemen aan te pakken. De gemeente heeft in 2016 een nieuw schulddienstverleningsbeleid vastgesteld, voor de periode 2016-2019. De rekenkamer concludeert in het rapport dat te verwachten is dat ook dat nieuwe beleid weinig zal bijdragen aan

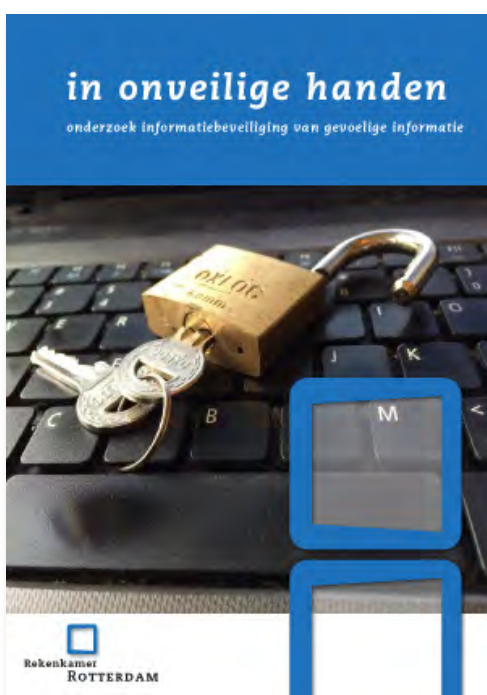
het verminderen van het aantal inwoners met problematische schulden. In het nieuwe beleid worden de problemen die de rekenkamer signaleert namelijk onvoldoende onderkend. De rekenkamer beveelt de gemeente daarom onder meer aan om het aanvraagproces voor een schuldregeling veel eenvoudiger te maken en om ervoor te zorgen dat hulpvragers individuele professionele ondersteuning krijgen van een vaste contactpersoon.

Het college van B en W heeft in zijn reactie op het rapport onder meer aangegeven dat de schulddienstverlening in Rotterdam beter kan en beter moet. Het college vindt de meeste aanbevelingen van de rekenkamer echter overbodig, omdat daar al maatregelen op worden ondernomen. De rekenkamer vindt de verbetermaatregelen die het college heeft aangekondigd onvoldoende concreet. Bovendien vindt de rekenkamer dat het college de knelpunten in de schulddienstverlening onvoldoende onder ogen ziet. Zo gaat de gemeente in het nieuwe beleid opnieuw uit van de 'eigen kracht' van inwoners met problematische schulden terwijl die eigen kracht bij die groep veelal nauwelijks aanwezig is.

Op 12 april 2017 is het rapport besproken in de raadscommissie Werk, Inkomen, Participatie en Volksgezondheid. Het rapport is op 20 april 2017 behandeld in de gemeenteraad. De raad heeft daarbij alle aanbevelingen van de rekenkamer overgenomen. Verder heeft de raad bij de behandeling van het rapport zeven moties aangenomen. De aangenomen moties betreffen onder meer verzoeken aan het college om in het beleid meer nadruk te leggen op individuele schuldhulpverlening, om het aanvragen van schulddienstverlening eenvoudiger te maken en om zorg te dragen voor een gezamenlijke aanpak van welzijnswerk en wijkteams.

1-2-2 in onveilige handen

Naar aanleiding van de motie 'Onderzoek beveiliging gegevens Rotterdammers' is de rekenkamer in 2016 een onderzoek gestart naar de informatiebeveiliging. Op 6 april 2017 is het rapport 'In onveilige handen' gepubliceerd. Met het onderzoek is de rekenkamer nagegaan of de gemeente adequaat opvolging heeft gegeven aan een datalek dat in februari 2016 plaatsvond en of gevoelige informatie, zoals (bijzondere) persoonsgegevens, bij de gemeente in veilige handen is. De informatiebeveiliging is onder andere onderzocht door middel van een penetratietest en een beoordeling van de beveiliging van vijf belangrijke applicaties.

Uit het onderzoek van de rekenkamer blijkt dat gevoelige informatie, zoals (bijzondere) persoonsgegevens, over het algemeen onvoldoende in veilige handen is bij de gemeente Rotterdam. Dit ondanks dat op papier wel een adequaat beleid en organisatie voor de informatiebeveiliging is opgesteld. De gemeente schiet echter tekort in de uitvoering daarvan. Digitale informatiesystemen zijn onvoldoende beveiligd voor aanvallen van binnenuit, de fysieke beveiliging van meerdere kantoorlocaties schiet tekort en er is te weinig 'social & security awareness' bij medewerkers. Het niet volgen van de voorgeschreven PDCA-cyclus en het feit dat de beveiligingsmaatregelen niet volgen uit systematische en actuele risicoanalyses, illustreren het tekort aan centrale sturing.

Door de tekortschietende informatiebeveiliging bestaan er reële risico's op identiteitsfraude, fysieke onveiligheid van politiek-bestuurlijke ambtsdragers, verstoring van de openbare orde, verstoring van de publieke dienstverlening en misbruik van publieke middelen. De rekenkamer constateert daarnaast dat er grote verschillen bestaan tussen de kwaliteit van informatiebeveiliging van afzonderlijke systemen. Ook hier ontbreekt het aan centrale sturing.

De rekenkamer heeft het college van B en W onder meer aanbevolen om zorg te dragen voor een krachtige centrale sturing op informatiebeveiliging binnen de gemeente. Ook deed de rekenkamer de aanbeveling om de in het beleid voorgeschreven dataclassificaties op alle informatiesystemen volledig en juist toe te passen. Daarnaast beveelt de rekenkamer aan vast te leggen welke informatiesystemen voor misbruik kwetsbare gegevens bevatten. Tot slot beveelt de rekenkamer aan de benodigde middelen ter beschikking te stellen voor de uit te voeren beveiligingsmaatregelen, de maatregelen daadwerkelijk onverkort uit te voeren, per kwartaal te rapporteren over de voortgang en resultaten en in te grijpen als de resultaten afwijken van de verwachting. Tevens heeft de rekenkamer een aantal meer concrete aanbevelingen gedaan aan het college in het kader van de aanpak van diverse kwetsbaarheden.

Het rapport is behandeld in de gemeenteraad op 18 mei 2017. De raad heeft alle aanbevelingen overgenomen. Tijdens de raadsbehandeling heeft de rekenkamer aangekondigd in 2017 de beveiliging opnieuw te testen, om vast te stellen of de gemeente haar beveiliging inmiddels heeft verbeterd.

1-2-3 een cultuur van vast goed

Op 20 april 2017 is het rapport 'Een cultuur van vast goed' gepresenteerd. Het onderzoek had tot doel te beoordelen of de gemeente Rotterdam adequaat inzicht heeft in de kwaliteit van haar culturele panden en of de gemeente haar rol als eigenaar/verhuurder op adequate wijze vervult. Daarnaast richtte het onderzoek zich op de vraag of de gemeente doelmatig omgaat met de financiële middelen voor beheer en onderhoud van de culturele panden.

De rekenkamer concludeerde dat de gemeente haar verantwoordelijkheid voor een goed beheer en onderhoud van haar culturele panden onvoldoende heeft genomen. De bedrijfsvoering binnen de afdeling Vastgoed schiet ernstig tekort. Zo vindt interne controle op en verantwoording over de uitvoering van onderhoud niet structureel plaats. Daarnaast is er sprake van een zeer gebrekkige dossiervorming over en registratie van het vastgoedonderhoud.

De rekenkamer beval het college van B en W onder meer aan om bij de bepaling van het toekomstig beheer- en onderhoud model voor de culturele panden zorg te dragen voor goede registratie en dossiervorming, vastlegging van controle- en verantwoordingsprocedures en ontwikkeling van een onderhoudsreserve. Hierbij is inzicht in de onderhoudskosten per pand noodzakelijk. In zijn reactie gaf het college aan alle aanbevelingen mee te nemen in de besluitvorming over het toekomstig beheermodel voor het maatschappelijk vastgoed en in combinatie met de onderzoeksbevindingen van Twijnstra Gudde (TG). Naar aanleiding van het 'Waterfront' incident heeft het college TG opdracht gegeven de afdeling Vastgoed door te lichten.

Na de publicatie van dit rekenkamerrapport kwam eind mei 2017 het onderzoeksrapport van de enquêtecommissie Boompjeskade uit. Deze commissie heeft de onderzoeksresultaten uit het rekenkamerrapport ook betrokken in haar onderzoeksrapport. Het rapport van TG kwam in oktober 2017 uit. Tegelijkertijd bracht het college ook een uitvoeringsagenda doorontwikkeling afdeling Vastgoed 2017-2020 en verbetervoorstellen naar buiten. In de verbetervoorstellen zijn de aanbevelingen van zowel de rekenkamer als de enquêtecommissie Boompjeskade verwerkt.

Het rekenkamerrapport is eerst behandeld in de commissievergadering Bouwen, Wonen en Buitenruimte op 13 september 2017 en daarna in de raadsvergadering van 28 september 2017. Tijdens de raadsvergadering is de motie 'Een duidelijke lijn' aangenomen. Deze motie houdt in dat de conclusies van de enquêtecommissie Boompjeskade zwaarder wegen dan die van de rekenkamer wanneer die leiden tot conflicterend beleid. Verder heeft de gemeenteraad alle aanbevelingen overgenomen.

1-2-4 scheiding van waarde

Het rapport 'Scheiding van waarde' is gepubliceerd op 6 juli 2017. Met dit onderzoek beoogde de rekenkamer na te gaan of de opbouw en samenstelling van de afvalstoffenheffing rechtmatig is, of de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval efficiënt is en te beoordelen in hoeverre aannemelijk is dat het afvalbeleid effectief zal zijn.

In het rapport concludeerde de rekenkamer dat de doelstellingen ten aanzien van afvalscheiding niet zullen worden gerealiseerd. Dit komt vooral doordat een cruciale maatregel, de realisatie van een nascheidingsinstallatie, tot zeker 2018 is vertraagd. Toch stelde het college in de laatste voortgangsrapportage over het afvalbeleid dat de doelstellingen bereikt gaan worden. Dit komt door een fout in de berekening van het college en doordat het college de berekening van de doelstellingen tussentijds heeft veranderd. Van een substantiële toename van afvalscheiding, waar het afvalbeleid op inzet, is echter geen sprake. De rekenkamer concludeerde verder dat de kosten voor afvalinzameling in Rotterdam lager zijn dan in Utrecht, Den Haag en Amsterdam.

De kosten van verwerking zijn echter hoger. Dit laatste komt doordat een hoog verwerkingstarief is vastgelegd in een contract, dat loopt tot 2030. Uitbesteding of verzelfstandiging van afvalinzameling en verwerking leveren volgens de rekenkamer geen efficiencyvoordelen op.

De rekenkamer deed onder meer de aanbeveling om de aangepaste (lagere) doelstellingen van het afvalbeleid ter goedkeuring aan de gemeenteraad voor te leggen. En om afvalscheiding aan de bron te blijven stimuleren.

Het rapport is behandeld in de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte op 4 oktober 2017 en in de raad op 11 januari 2018. De raad heeft daarbij alle aanbevelingen overgenomen. In commissiebespreking heeft de wethouder toegezegd in samenspraak met de rekenkamer een toelichting te geven op het verschil in berekening van de doelstellingen. Samen met de rekenkamer is een brief opgesteld die op 29 november 2017 is verstuurd naar de raad. Tijdens de raadsbehandeling werden acht moties ingediend, waarvan er drie zijn aangenomen. De wethouder heeft toegezegd de raad door middel van twee vertrouwelijke brieven nader te informeren over de planning van de nascheidingsinstallatie.

1-3 gepubliceerde onderzoeken begin 2018

1-3-1 realisatie collegetargets 2014-2018

Op 11 januari 2018 heeft de rekenkamer, in de vorm van een brief, de raad geïnformeerd over de realisatie van de targets van het collegeprogramma 2014-2018. De rekenkamer concludeerde dat het college vier van de acht targets (50%) heeft gehaald. Namelijk 'uitstroom naar werk', 'kansrijke gezinnen rond het centrum', 'transformatie kantooroppervlak', en 'langere verblijfsduur binnenstad'. Van de acht verantwoorde targets is één target (12,5%) niet gerealiseerd, namelijk 'minder eenzaamheid'. Verder heeft het college drie targets (37,5%) bijna gerealiseerd. Dit betreft 'veiligheidsniveau', 'schoonniveau' en 'stimuleren duurzaam vervoer'.

In de loop van de tijd is het aantal collegetargets drastisch verminderd. In de collegeperiode 1998-2002 waren er 41 targets opgesteld. In de opeenvolgende collegeperiodes waren er vervolgens 88, 55 en 23 collegetargets geformuleerd. De afgelopen collegeperiode betrof het acht targets. De rekenkamer is van oordeel dat er gelet op het geringe aantal targets, geen totaalbeeld wordt gegeven van de mate waarin het college al zijn strategische ambities heeft gerealiseerd.

De rekenkamer beval onder meer aan om via het overdrachtdossier een versnipperde en niet onafhankelijk gecontroleerde verantwoording over het presteren van het nieuwe college te voorkomen. Hiertoe dient het nieuwe college jaarlijks op een vast moment een integrale verantwoording af te leggen aan de raad over de realisatie van zijn ambities uit het collegeprogramma. Daarnaast dienen de te formuleren collegetargets een afdoende afspiegeling te vormen van de strategische ambities van het nieuwe college.

De onderzoeksbrief is, gezamenlijk met de eindverantwoording van het college over het collegeprogramma 2014-2018, behandeld in de raadsvergadering op 1 februari 2018. De raad heeft ingestemd met de aanbevelingen.

1-3-2 vervolgonderzoek informatiebeveiliging

Als vervolg op het onderzoek 'In onveilige handen' heeft de rekenkamer in het najaar van 2017 opnieuw de kwaliteit van de informatiebeveiliging getoetst. Uit de testen bleek dat de beveiliging van gevoelige gegevens sterk is verbeterd. Anders dan tijdens het vorige onderzoek, is het niet gelukt om toegang te krijgen tot informatiesystemen met gevoelige (persoons)gegevens. Ook kwamen de onderzoekers niet in een positie om identiteitsfraude te plegen, de fysieke veiligheid van politiek-bestuurlijke ambtsdragers aan te tasten of de openbare orde en publieke dienstverlening te verstoren. De fysieke beveiliging schoot nog wel te kort. Ondanks extra beveiligingsmedewerkers bleek het nog steeds mogelijk om zonder toestemming kantoorpanden binnen te dringen. De rapportage van het onderzoek, in de vorm van een brief, is op 5 februari 2018 aan de raad aangeboden.

Het college onderschrijft de conclusies van de rekenkamer en neemt alle aanbevelingen over. De rekenkamer zal de implementatie van de aanbevelingen de komende jaren nauwlettend blijven volgen.

Op 21 februari 2018 nam de raad alle conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer over.

1-4 lopend onderzoek 2017

1-4-1 erfpachtmaatregel Schiekadeblok

Naar aanleiding van de motie 'onderzoek Rekenkamer naar Erfpachtmaatregel Schiekadeblok' is de rekenkamer eind 2016 begonnen met het onderzoek naar de gang van zaken rondom de erfpachtmaatregel Schiekadeblok. Op 24 november 2016 heeft de rekenkamer de onderzoeksopzet openbaar gemaakt. Met dit onderzoek beoogt de rekenkamer na te gaan wat de feitelijke gang van zaken is geweest rond de toepassing van de erfpachtmaatregel Schiekadeblok en in kaart te brengen wat de materiële- en financiële gevolgen zijn van het besluit om de erfpachtovereenkomst met LSI te beëindigen. Ook beoordeelt de rekenkamer of het college de raad steeds adequaat heeft geïnformeerd over de gang van zaken rond de erfpachtmaatregel Schiekadeblok. Het onderzoek bevindt zich in de afrondende fase en publicatie is voorzien voor de zomer van 2018.

1-4-2 wijkteams

Eind 2016 is de rekenkamer een onderzoek gestart naar het functioneren van de wijkteams. Dit onderzoek is reeds aangekondigd in het programma voor 2016. In het onderzoek wordt onder meer gekeken in hoeverre de gemeente met de doorontwikkeling van de wijkteams bestaande knelpunten in het functioneren van de wijkteams adequaat aanpakt. Bij het inventariseren van knelpunten betreft de rekenkamer het perspectief van cliënten van de wijkteams. Het onderzoek bevindt zich in de afrondende fase en wordt in het voorjaar van 2018 gepubliceerd.

1-4-3 jeugdwerkloosheid

In het onderzoek naar jeugdwerkloosheid beoogt de rekenkamer te beoordelen of het jeugdwerkloosheidsbeleid van de gemeente aansluit op de verwachtingen en wensen van jongeren. Tevens probeert de rekenkamer vast te stellen in hoeverre de uitstroom naar werk duurzaam is. De onderzoeksopzet is gepubliceerd op 31 januari 2017. Het onderzoek bevindt zich in de rapportagefase. Naar verwachting wordt het onderzoek na de zomer gepubliceerd.

1-4-4 maatschappelijke opvang

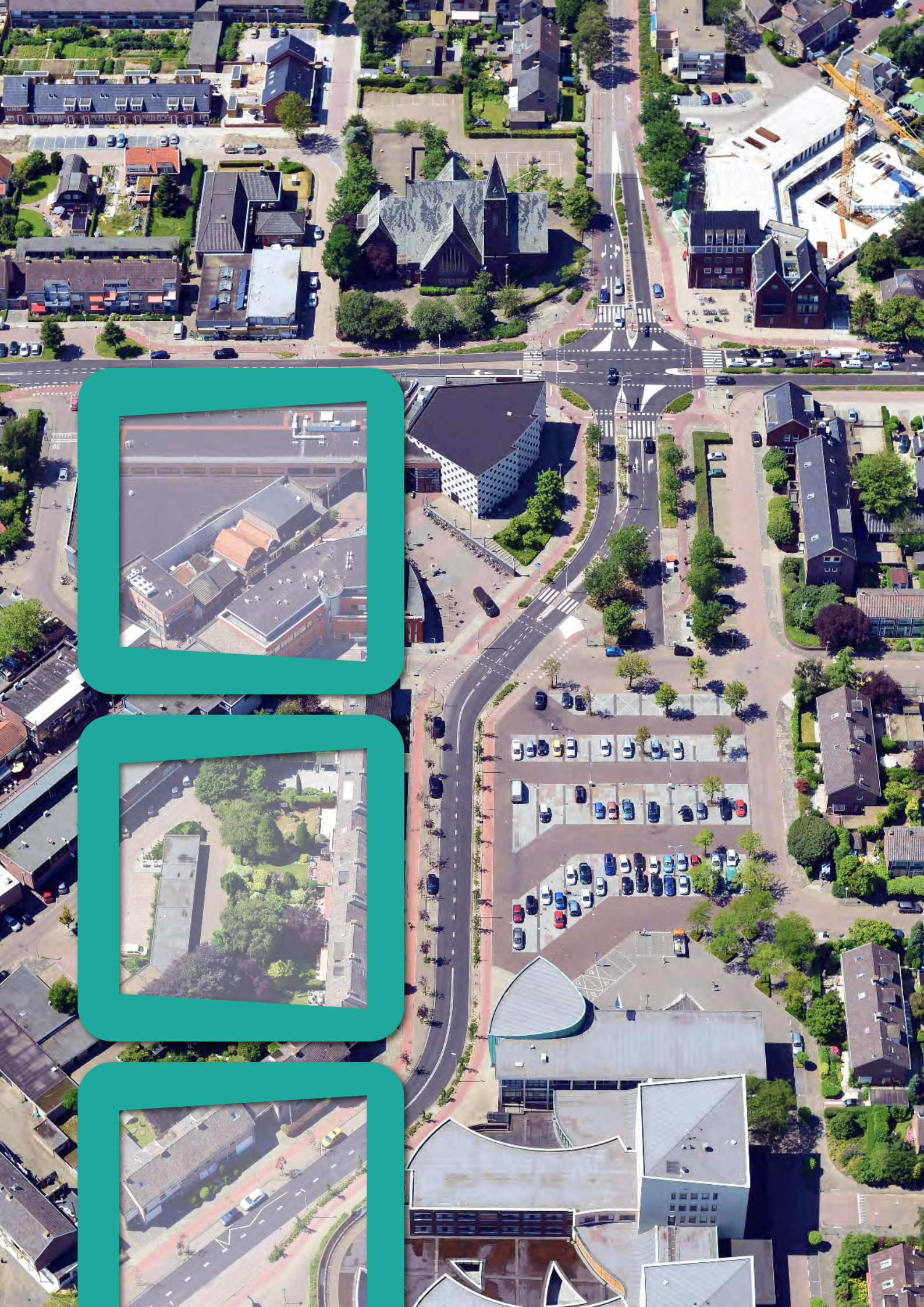
In maart 2017 is de rekenkamer gestart met een onderzoek naar de maatschappelijke opvang in Rotterdam. In onderling overleg hebben ook de andere rekenkamers van de G4 in 2017 een onderzoek naar dit onderwerp uitgevoerd. Aanleiding hiervoor waren zowel signalen over toenemende aantallen daklozen in de Nederlandse steden, als de invoering van de nieuwe Wmo vanaf 2015 en het aflopen van het Plan van Aanpak II Maatschappelijke Opvang van het rijk en de G4 in 2014. De Rekenkamer Rotterdam bekijkt voor dit onderzoek de gehele keten: van instroom in de nachtopvang en verblijf in tijdelijke woonvoorzieningen tot uiteindelijk permanent zelfstandig wonen of permanent wonen in een woonzorgvoorziening. In het onderzoek is ruime aandacht voor de specifieke behoeften van daklozen. Naar verwachting wordt het rapport in mei 2017 aan de raad aangeboden. Op basis van de rapporten van de vier rekenkamers zal daarna ook een gezamenlijke boodschap worden opgesteld.

1-4-5 oneigenlijke politiek-bestuurlijke druk

Met het onderzoek naar oneigenlijke politiek-bestuurlijke druk beoogt de rekenkamer na te gaan in hoeverre ambtenaren oneigenlijke druk ervaren en of zij belemmeringen ondervinden bij het melden van hun ervaringen. Van oneigenlijke druk is sprake als ambtenaren door bestuurders worden gevraagd niet-integere handelingen te

verrichten of als er sprake is van grensoverschrijdend gedrag of ongewenste omgangsvormen. In 2017 is onder andere een enquête uitgevoerd en zijn interviews gehouden met ambtenaren naar hun ervaringen. Het onderzoek bevindt zich momenteel in de afrondende fase en wordt in het voorjaar van 2018 gepubliceerd.

Barendrecht

plan in de vertraging

onderzoek naar de centrumontwikkeling in Barendrecht

2 onderzoeken Rekenkamer Barendrecht

2-1 inleiding

De Rekenkamer Barendrecht heeft in 2017 één onderzoek gepubliceerd. Daarnaast is begin 2018 een onderzoek uitgebracht. In de volgende paragrafen zijn de onderzoeken toegelicht.

2-2 gepubliceerd onderzoek 2017

2-2-1 plan in de vertraging

Op 12 januari 2017 publiceerde de rekenkamer het rapport 'Plan in de vertraging'. Met dit onderzoek beoogde de rekenkamer na te gaan welke oorzaken ten grondslag lagen aan de vertraging in de besluitvorming rond de centrumontwikkeling in de periode 2006-2014. Ook is de rekenkamer nagegaan welke lessen er uit de centrumontwikkeling zijn getrokken voor de nieuwe centrumaanpak.

Voor de centrumontwikkeling zijn acht jaar lang plannen gemaakt, maar geen enkel onderdeel is tot realisatie gekomen. Dit is mede veroorzaakt door de raad die na 2011 niet daadkrachtig en doortastend was in de besluitvorming. Andere vertragende factoren bleken de keuze voor een open planproces en het meerdere malen wijzigen van de plannen. De gemeente heeft de centrumontwikkeling niet geëvalueerd.

De uitgangspunten voor de nieuwe centrumaanpak verschillen wel aanzienlijk van de strategie die voor de centrumontwikkeling was gekozen, waardoor de kans klein is dat de oorzaken van de vertraging in de centrumontwikkeling ook de centrumaanpak zullen vertragen. De rekenkamer acht wel het risico reëel dat de centrumaanpak onvoldoende resultaat oplevert.

De rekenkamer heeft onder andere de aanbeveling gedaan om de koers van de centrumaanpak vast te houden, maar daarbij na te gaan of er vanuit de gemeente meer investeringen nodig zijn om de knelpunten op te lossen.

Het rapport is op 21 maart 2017 behandeld in de raadscommissie Ruimte. De raad heeft alle conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer overgenomen.

2-3 gepubliceerd onderzoek begin 2018

2-3-1 een taak voor de boeg

De rekenkamer heeft een onderzoek uitgevoerd naar de wijkteams in Barendrecht. Sinds de invoering van de drie decentralisaties in het sociaal domein op 1 januari 2015, functioneren in Barendrecht vier wijkteams. Evenals in het overgrote deel van de

Nederlandse gemeenten, functioneren deze teams ook in Barendrecht nog niet probleemloos. De rekenkamer heeft onderzocht welke knelpunten er zijn in het functioneren van de Barendrechtse wijkteams en of het college die knelpunten adequaat aanpakt. Het onderzoeksrapport 'Een taak voor de boeg', over de gemeentelijke aanpak van knelpunten in het functioneren van de wijkteams, is gepubliceerd op 10 januari 2018.

Uit het onderzoek blijkt dat de wijkteams wachtlijsten hebben. De rekenkamer concludeert in het onderzoek dat de gemeente daardoor niet kan waarborgen dat inwoners tijdig ondersteuning krijgen. De wachtlijsten worden volgens het onderzoek onder meer veroorzaakt doordat wijkteammedewerkers teveel tijd kwijt zijn aan administratieve taken en doordat zij er nauwelijks in slagen om de ondersteuning af te sluiten en over te dragen aan anderen. Familie, vrienden of organisaties in de wijk, zoals welzijnsorganisaties, jongerenwerk en kerken zouden na enige tijd de ondersteuning moeten overnemen, maar dat lukt bijna nooit. De rekenkamer concludeert in het rapport dat de gemeente hiervan te hoge verwachtingen heeft. Ook kunnen wijkteams inwoners vaak niet meteen doorverwijzen naar specialistische zorginstellingen. Die instellingen hebben namelijk vaak ook wachtlijsten. Dit geldt met name voor specialistische jeugdhulp. Uit het onderzoek blijkt verder dat er sprake is van een kloof tussen beleid en uitvoering. Dit heeft onder meer tot gevolg dat de gemeente knelpunten, die veelal al sinds 2015 bestaan, niet onderkent of niet adequaat aanpakt. Die knelpunten betreffen bijvoorbeeld onduidelijke regels en tekortkomingen in de faciliteiten voor de teams (onvoldoende spreekkamers, te weinig training en scholing).

Volgens de rekenkamer moet de gemeente signalen uit de praktijk van wijkteammedewerkers eerder en beter oppakken. De rekenkamer beveelt de gemeente verder aan om te bezien of de verwachtingen van zelfredzaamheid en het eigen sociaal netwerk van cliënten wel realistisch zijn. De rekenkamer beveelt verder aan om in ieder geval tijdelijk extra wijkteammedewerkers aan te trekken om de wachtlijsten weg te werken. Het college van B en W heeft in zijn reactie op het rapport aangegeven niet alle aanbevelingen van de rekenkamer over te nemen. Zo wil het college nog geen extra medewerkers aantrekken om de wachtlijsten weg te werken.

Op 13 februari 2018 is het rapport besproken in de raadscommissie Samenleving. Het rapport is op 6 maart 2018 behandeld in de gemeenteraad. De raad heeft daarbij alle aanbevelingen van de rekenkamer overgenomen.

in de groei

de toegang tot jeugdhulp in Lansingerland

3 onderzoeken Rekenkamer Lansingerland

3-1 inleiding

De Rekenkamer Lansingerland heeft in 2017 drie onderzoeken gepubliceerd. In de volgende paragraaf worden de onderzoeken toegelicht.

3-2 gepubliceerd onderzoek 2017

3-2-1 in de groei

Op 23 februari 2017 is het rapport 'In de groei' gepubliceerd. Met dit onderzoek beoogde de rekenkamer te achterhalen of de toegang tot jeugdhulp via de gemeente en het CJG Lansingerland op adequate wijze plaatsvindt en welke resultaten met het preventief jeugdhulpbeleid worden behaald.

Uit onderzoek van de rekenkamer blijkt niet dat de kwaliteit van de dienstverlening is verminderd of de zorgcontinuïteit in gevaar is geweest. Afspraken met de verschillende toegangspartijen werkten echter nog niet adequaat, wat ten koste kan gaan van de tijdigheid en kwaliteit van de geboden hulp. Tevens wordt de mogelijkheid om te sturen op een verschuiving van zware naar lichtere vormen van ondersteuning beperkt. Doordat gegevens ontbreken, kan de gemeente niet beoordelen of deze verschuiving zich daadwerkelijk voordoet. De gemeente beschikt wel over methoden en werkwijzen om deze verschuiving te bereiken. De rekenkamer signaleert verder lacunes in de vroege signalering van jeugdproblematiek, waardoor problemen mogelijk niet of niet tijdig worden gesignaleerd en aangepakt.

Om deze knelpunten aan te pakken beveelt de rekenkamer onder meer aan het functioneren van het toegangsmodel te verbeteren. En om andere toegangsmodellen te overwegen als de huidige knelpunten onvoldoende worden opgelost.

Het rapport is behandeld in de commissie Samenleving op 18 mei 2017 en in de raad op 1 juni 2017. De gemeenteraad heeft ingestemd met de conclusies en aanbevelingen.

3-2-2 opvolgingsonderzoek 2014-2017

De rekenkamer heeft onderzocht of de aanbevelingen waarmee het college en/of de raad hebben ingestemd in de periode 2014-2017, daadwerkelijk zijn opgevolgd. De mate waarin aanbevelingen worden overgenomen en een vervolg krijgen in beleid en uitvoering kan als een indicatie worden beschouwd voor de effectiviteit van het werk van de rekenkamer. Dit opvolgingsonderzoek richtte zich op de volgende vier onderzoeksrapporten: 'Quick scan civiele kunstwerken', 'Review onderwijshuisvesting', 'Vitaliteit op het spel' en 'Afspreken en aanspreken'. Op 19 december 2017 is het opvolgingsonderzoek 2014-2017 gepubliceerd.

Uit het opvolgingsonderzoek blijkt onder meer dat er een substantieel politiek-bestuurlijk debat over de rekenkamerrapporten in de commissie- en/of raadsvergadering plaatsvindt. Dit blijkt uit het overnemen van driekwart van de aanbevelingen door de raad, terwijl het college aanvankelijk slechts een derde van de aanbevelingen direct overnam. Daarnaast vinden de rekenkamerrapporten grotendeels doorwerking in beleid en uitvoering. Dit gebeurt in de vorm van opvolging van de aanbevelingen. Het blijkt dat 75% van alle aanbevelingen (deels) is opgevolgd en 13% van de aanbevelingen nog in 2018 wordt opgevolgd. Verder worden naar aanleiding van het politiek-bestuurlijk debat door de betrokken wethouders toezeggingen gedaan die de doorwerking van de aanbevelingen hebben vergroot.

De rekenkamer beval onder meer aan om de voortgang van de uitvoering van aanbevelingen (periodiek) te laten monitoren door het college. Op deze wijze kan de raad zich laten informeren over de stand van zaken met betrekking tot de voortgang van de opvolging van aanbevelingen en eventuele nakoming van gedane toezeggingen.

Het rapport is eerst behandeld in de commissievergadering Algemeen Bestuur op 7 februari 2018 en daarna in de raadsvergadering van 22 februari 2018.

De aanbevelingen zijn, waarvan één via een amendement, aangenomen door de raad.

3-2-3 wat niet weet maar wel deert

Op 20 december 2017 is het rapport 'Wat niet weet, maar wel deert' gepubliceerd. Het onderzoek had tot doel na te gaan of (bijzondere) persoonsgegevens en andere gevoelige informatie bij de gemeente Lansingerland in veilige handen zijn.

In het rapport concludeerde de rekenkamer dat dit onvoldoende het geval is. Digitale informatiesystemen zijn onvoldoende beveiligd voor aanvallen van binnenuit, de fysieke beveiliging van de kantoorlocatie faalt en is er te weinig 'social & security awareness' bij medewerkers. Beveiligingsmaatregelen volgen niet uit systematische en actuele risicoanalyses, hoewel het beleid van de gemeente deze analyses wel voorschrijft. De personele en financiële capaciteit voor informatieveiligheid wordt ingezet voor de implementatie van bepaalde beveiligingsnormen die slechts een basisniveau van beveiliging bieden.

De rekenkamer heeft onder meer aanbevolen om veiligheidsrisico's, in plaats van de beveiligingsnormen, centraal te stellen bij de inrichting van de informatiebeveiliging. Ook heeft de rekenkamer aanbevolen om alle in het onderzoek aangetoonde kwetsbaarheden in de beveiliging, te dichten.

Het rapport is op 7 februari 2018 behandeld in de commissie Algemeen Bestuur en in de raad op 22 februari 2018. De raad heeft daarbij alle aanbevelingen overgenomen. Middels een amendement heeft de raad het college tevens de opdracht gegeven om met een actieplan en bijbehorend budgetvoorstel te komen.

Capelle aan den IJssel

zicht op cultuur

onderzoek naar doelmatigheid cultuursubsidies

Rokenkamer
CAPELLE AAN DEN IJSSEL

4 onderzoeken Rekenkamer Capelle aan den IJssel

4-1 inleiding

De Rekenkamer Capelle aan den IJssel heeft in 2017 twee onderzoeken gepubliceerd. In de volgende paragraaf zijn beide onderzoeken toegelicht.

4-2 gepubliceerd onderzoek 2017

4-2-1 zicht op cultuur

Op 11 oktober 2017 heeft de rekenkamer het rapport 'Zicht op cultuur' gepubliceerd. Onderwerp van onderzoek was de doelmatigheid van de cultuursubsidie.

Uit het onderzoek blijkt dat de rekenkamer, maar ook de gemeente zelf niet kan vaststellen in hoeverre de subsidie doelmatig wordt besteed. Dit komt door het ontbreken van concrete, toetsbare cultuuroelstellingen. Uit het onderzoek blijkt ook dat de inzet van de culturele instellingen in Capelle aan den IJssel groot is. Er worden veel culturele activiteiten ontplooid die bijdragen aan een cultuurijsel. Capelle. Het bereik van de cultuurinstellingen en hun activiteiten is echter onbekend.

De rekenkamer heeft onder meer aanbevolen om in het nieuwe cultuurbeleid concrete, toetsbare doelstellingen op te nemen. Gedurende de commissiebehandeling van het rapport op 23 oktober 2017, is de rekenkamer verzocht een toets uit te voeren op de conceptversie van de nieuwe cultuurnota 'Verrassend divers Cultuur- en evenementenbeleid 2018 e.v.' In deze toets is beoordeeld hoeverre de nieuwe doelstellingen concreet en toetsbaar zijn. De opmerkingen van de rekenkamer zijn op 30 oktober 2017 aan de wethouder opgestuurd. Op 28 november 2017 is de raad, middels een brief, op de hoogte gebracht van de toetsing van de nieuwe cultuurnota. In de brief is opgenomen dat de opmerkingen van de rekenkamer zijn verwerkt in de nota.

In de raadsvergadering op 13 november 2017 zijn de aanbevelingen van de rekenkamer behandeld. Hierbij zijn alle aanbevelingen aangenomen, behalve de aanbeveling om aan het cultuurpodium CAPSLOC subsidie te verstrekken voor dat gedeelte van haar activiteiten die bijdragen aan de cultuuroelen.

4-2-2 sturen op gevoel

De rekenkamer heeft op 21 december 2017 het onderzoek 'Sturen op gevoel' gepubliceerd. Onderwerp van het onderzoek was de voortgang van het veiligheidsbeleid en de mate waarin de genomen maatregelen daaraan hebben bijgedragen.

De gemeente wil in de periode 2015-2018 een forse daling van het aantal misdrijven bereiken en streeft ook naar het verminderen van het aantal bewoners dat zich onveilig voelt in de eigen buurt. De gemeente zet diverse maatregelen in om de

Rekenkamer

CAPELLE AAN DEN IJSSEL

veiligheid te verbeteren. Onder andere met stadsmariniers, cameratoezicht en handhavers wil de gemeente de criminaliteit terugdringen en de beleving van de veiligheid verbeteren.

Uit het onderzoek van de rekenkamer blijkt dat de doelstelling voor het terugdringen van het aantal geregistreerde misdrijven in 2016 al is bereikt. De doelstelling om de beleving van de onveiligheid te verminderen ligt niet op koers. In 2017 is de beleving van de onveiligheid op hetzelfde niveau als in 2013. De rekenkamer concludeert dat het college met het huidige beleid niet kan sturen op het verbeteren van veiligheidsgevoelens. Verder concludeert de rekenkamer dat de genomen maatregelen verschillen in de mate waarin het aannemelijk is dat zij de veiligheid verbeteren. Met name de verwachte positieve invloed van cameratoezicht op de veiligheidsbeleving is niet erg waarschijnlijk.

De rekenkamer beveelt onder meer aan de beleidsdoelstelling gericht op de veiligheidsbeleving te concretiseren en een maatwerk-aanpak te ontwikkelen voor wijken die laag scoren. Ook vindt de rekenkamer aanscherpingen nodig voor de invulling van de rol van de stadsmariniers.

Het rapport is behandeld in de raadscommissie Bestuur, Veiligheid en Middelen op 23 januari 2018 en in de raadsvergadering van 5 februari 2018. Alle aanbevelingen van de rekenkamer zijn aangenomen.

Rekenkamers Rotterdam, Barendrecht, Lansingerland en Capelle aan den IJssel

5 organisatie & interne projecten

5-1 P&O-beleid

bureau

Het bureau van de rekenkamer bestond per 31 december 2017 formeel uit de directeur en veertien medewerkers. Daarnaast is voor enkele onderzoeken gebruikgemaakt van detacheringen van externe expertise.

gesprekscyclus

De rekenkamer heeft in 2017 met alle medewerkers plannings-, functionerings- en beoordelingsgesprekken gevoerd, behoudens met enkele medewerkers die in de loop van het jaar in- en uit dienst traden.

werving en selectie

Vanwege vertrek van medewerkers en de definitieve aansluiting van de gemeente Capelle aan den IJssel bij de Rekenkamer Rotterdam zijn in 2017 twee medior en twee senior onderzoekers aangetrokken. Aangezien de rekenkamer streeft naar een zo'n gevarieerd mogelijk personeelsbestand, is de achtergrond van de nieuwe medewerkers divers (bestuurskunde, bedrijfskunde, sociologie en culturele antropologie).

stages

De rekenkamer probeert doorlopend stagiairs te interesseren voor het onderzoek bij de rekenkamer. In 2017 waren twee stagiaires, afkomstig van de opleiding Bestuurskunde van de EUR, bij de rekenkamer werkzaam. Een van de stagiaires heeft na afloop een tijdelijke projectaanstelling gekregen. Daarnaast is het team ondersteuning in 2017 versterkt met stagiaires van het Zadkine.

opleidingen

Met een beleidskader ontwikkeling, opleiding en mobiliteit is invulling gegeven aan een vorm van permanente educatie voor de medewerkers. In 2017 hebben medewerkers diverse soorten opleidingen en trainingen gevolgd, zoals een cursus financiën voor niet-financiële medewerkers aan de Bestuursacademie en een postdoctorale opleiding register controller aan de EUR.

ziekteverzuim

Elk jaar streeft de Rekenkamer Rotterdam naar een ziekteverzuimpercentage van maximaal 3,8%. In 2017 was het ziekteverzuim ruim beneden deze norm. Het totale ziekteverzuim is in 2017 ongeveer gelijk gebleven ten opzichte 2016.

tabel 5 1: kengetallen ziekteverzuim

kengetallen ziekteverzuim	verslag 2001 (nulmeting)	verslag 2013	verslag 2014	verslag 2015	verslag 2016	verslag 2017
ziekteverzuimpercentage	4,60 %	7,69%	3,28%	3,01%	1,99%	2,17%
kort verzuim (1 t/m 7 dagen)	0,10 %	1,47%	0,63%	0,94%	1,23%	0,83%
middellang verzuim (8 t/m 42 dagen)	0,80 %	1,78%	0,72%	0,56%	0,27%	0,17%
lang verzuim (vanaf 43 dagen)	3,70 %	4,45%	1,93%	1,52%	0,49%	1,17%

formatie en arbeidskosten

In 2017 waren de loonkosten bijna € 150.000 hoger dan in 2016, wat verklaard kan worden door ingevulde extra formatieruimte. Dat deze in 2017 niet voor het hele jaar was vervuld, blijkt uit de gemiddelde bezetting die enigszins achterloopt bij het plan. De gemiddelde loonsom is ongeveer conform plan, maar iets gestegen ten opzichte van 2016. Dat komt onder meer door cao-loonstijgingen en de aanstelling van een extra senior onderzoeker.

tabel 5 2: formatie, bezetting en loonkosten

	verslag 2013	verslag 2014	verslag 2015	verslag 2016	plan 2017	verslag 2017
formatie per 31/12	13,2	11,3	11,5	12,9	12,9	12,8
medewerkers per 31/12	14	12	12	14	16	15
bezetting in gem. fte	13,7	11,3	11,3	13	14,1	13,4
loonkosten	€ 1.150.052	€ 1.022.000	€ 959.673	€ 1.055.994	€ 1.238.670	€ 1.204.770
gemiddelde loonsom	€ 83.945	€ 90.442	€ 85.304	€ 81.230	€ 87.849	€ 89.908

In de begroting van de rekenkamer wordt standaard een bedrag opgenomen voor inhuur van expertise waarover de rekenkamer zelf niet beschikt. Dit was voor 2017 € 100.000. In 2017 zijn ongeveer 1,5 keer meer kosten voor de inhuur van derden gemaakt dan begroot. Deze extra inhuur was noodzakelijk voor de continuïteit van enkele door de raad verzochte onderzoeken (politiek-bestuurlijke druk, LSI-erfpacht-maatregel, informatiebeveiliging) en was mogelijk door tijdelijke vacatureruimte en een begrotingswijziging (onttrekking aan de reserve).

tabel 5 3: personeel derden (in €)

	verslag 2013	verslag 2014	verslag 2015	verslag 2016	plan 2017	verslag 2017
inhuur	0	121.462	252.915	188.814	140.000	208.506

5-2 producten

Onderzoeksrapporten zijn het belangrijkste product van de rekenkamer. Het aantal rapporten dat de rekenkamer publiceert, is afhankelijk van de beschikbare onderzoekscapaciteit, de complexiteit van de onderzoeken en de doorlooptijd. Het aantal publicaties fluctueert daardoor van jaar tot jaar. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal publicaties in de jaren 2015 tot en met 2017.

tabel 5 4: publicaties 2015-2017

rekenkamer	realisatie 2015	realisatie 2016	planning 2017	realisatie 2017
Barendrecht	2	1	1	1
Lansingerland	2	1	3	3
Capelle aan den IJssel	3	1	2	2
Rotterdam - rapporten	8	4	5	4
Rotterdam - brieven	1	1	0	0

De Rekenkamer Barendrecht heeft conform planning in 2017 een onderzoek gepubliceerd naar de centrumontwikkeling.

Volgens planning heeft de Rekenkamer Lansingerland in 2017 drie onderzoeken gepubliceerd. Het gaat om de onderzoeken naar de toegang tot jeugdhulp, informatiebeveiliging en het opvolgingsonderzoek.

De Rekenkamer Capelle aan IJssel heeft zoals gepland twee onderzoeken gepubliceerd. Het gaat om de onderzoeken naar de doelmatigheid van cultuursubsidie en naar het veiligheidsbeleid.

De Rekenkamer Rotterdam zou volgens planning in 2017 vijf rapporten publiceren. Uiteindelijk zijn er vier rapporten gepubliceerd. De onderzoeken naar schuld-dienstverlening, informatiebeveiliging, maatschappelijk vastgoed en afvalscheiding zijn in 2017 verschenen.

In de onderzoeksprogrammering was ook een onderzoek naar de Rotterdamwet opgenomen. Na een verkenning is echter besloten het onderzoek niet uit te voeren. De effecten van de wet zijn reeds in 2015 door de Universiteit van Amsterdam onderzocht en zijn in 2017 ook in opdracht van het college door Twijnstra Gudde geëvalueerd. Om deze reden zag de rekenkamer geen toegevoegde waarde van een eigen onderzoek. De voorgenomen onderzoeken naar integratiebeleid en acquisitiebeleid worden in 2018 uitgevoerd. De raad is hierover in een brief geïnformeerd op 28 november 2017.

5-3 nevenfuncties en declaraties

In artikel 81f van de Gemeentewet is een lijst met functies opgenomen die de directeur rekenkamer niet mag vervullen naast zijn bestuurderschap van de rekenkamer. Ook in de verordening Rekenkamer Rotterdam is een bepaling opgenomen die de mogelijkheid van nevenfuncties van de directeur rekenkamer beperkt (artikel 6). In lijn hiermee heeft de Rekenkamer Rotterdam een reglement voor nevenfuncties van medewerkers. Zij dienen elke nevenfunctie bij de directeur te melden. Uitgangspunt is dat nevenfuncties buiten het gebied van de stadsregio Rotterdam toelaatbaar zijn. Voor nevenfuncties binnen het gebied van de stadsregio geldt dat de uitoefening ervan niet op gespannen voet mag komen te staan met de werkzaamheden voor de rekenkamer. Tabel 5-5 geeft een overzicht van de nevenfuncties van de directeur rekenkamer en de medewerkers in 2017.

tabel 5 5: nevenfuncties

functie	nevenfunctie	bezoldigd
directeur	lid klankbordgroep veiligheid en justitie Tweede Kamerfractie CDA	nee
	voorzitter rekenkamers G4+1	nee
	lid raad van advies verbetering financieel management – ministerie van financiën	nee
	voorzitter auditcommittee IND	ja (t.g.v. de rekenkamer)
	lid commissie BADO	nee
	gastdocent diverse universiteiten	ja (t.g.v. de rekenkamer)
	lid VU-expertgroep 'Rechtmatigheid in een nieuwe tijd'	nee
	lid raad van advies JINC Rotterdam	nee
teamleider	lid redactie tijdschrift public governance & control	nee
	lid Rekenkamercommissie Voorschoten, Wassenaar, Oegstgeest, Leidschendam-Voorburg	ja
	docent EUR-cursus rekenkameronderzoek	ja (t.g.v. de rekenkamer)
	plaatsvervangend directeur Rekenkamer Capelle aan den IJssel	nee (functie is qq)
onderzoeker	medewerker wetenschappelijk instituut ChristenUnie	ja
onderzoeker	promovendus aan de faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie van de Universiteit Utrecht	ja
onderzoeker	promovendus bij de Faculteit der Maatschappij- en Gedragswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam	nee

In tabel 5-6 is een overzicht opgenomen van de kosten (exclusief dienstreizen) die de directeur rekenkamer in 2017 heeft gedeclareerd.

tabel 5 6: declaraties directeur rekenkamer (in €)

declaraties	bedrag
lunches & diners	172,45
deelname Eurorai (2x)	811,15
diverse	135
totaal	1.118,60

5-4 thought leadership

Naast de reguliere onderzoeken verrichten directeur en medewerkers ook op incidentele basis activiteiten die in het verlengde liggen van het rekenkamerwerk of daar een spin off van zijn. Het schrijven van artikelen is daar een voorbeeld van (zie bijlage 1) evenals het geven van gastcolleges of externe presentaties. In 2017 zijn de volgende activiteiten verricht.

- Artikel R. Willemse, R. Ridderhof en J. Stiermann, 'Vier verdedigingslijnes voor informatieveiligheid', in TPC, oktober 2017.
- Artikel R. Willemse en L. Wijmenga, 'Krimpen zonder gevolgen', in TPC, augustus 2017.
- Presentatie aan delegatie van kabinet van premier van het Koninkrijk Bhutan, 1 april 2017.
- College 'bestuurlijke positie rekenkamers' bij EUR/NVRR-cursus rekenkameronderzoek, 9 mei 2017.
- Presentatie aan Indonesische delegatie, in het kader van een training van The Hague Academy for Local Governance, 11 mei 2017.
- Presentatie aan Zuid-Koreaanse delegatie van de Audit Office of Seoul Facilities Corporation, 11 september 2017.
- Workshop Informatiebeveiliging op NVRR-AR-conferentie, 12 oktober 2017.
- Presentatie in het kader van werkbezoek van de rkc Lingewaard, 30 oktober 2017.

organisatie Eurorai voorjaar 2018

Ter ere van het 20-jarig bestaan van de rekenkamer heeft de rekenkamer de organisatie van het Eurorai-congres op zich genomen. Het Eurorai-congres in Rotterdam zal plaatsvinden van 18 tot 20 april 2018. Het thema is cyber- en informatiebeveiliging. Tijdens het congres komen medewerkers van Europese rekenkamers samen om ervaringen uit te wisselen. In 2017 heeft de rekenkamer zich bezig gehouden met de voorbereidingen. De organisatie bestaat zowel uit de inhoud van het seminar als organisatorische aspecten.

5-5 klankbordgroep

De klankbordgroep heeft in het verslagjaar drie keer vergaderd. Daarbij stonden onder meer het onderzoeksprogramma 2017, diverse lopende onderzoeken (waaronder het onderzoek informatiebeveiliging), de privacywetgeving (Algemene verordening gegevensbescherming), het beleidsplan 2017-2020 en de Eurorai 2018 op de agenda. Gedurende het verslagjaar is er één nieuw lid bijgekomen waarmee de klankbordgroep uit zes leden bestaat.

5-6 interne projecten

innovatie

In 2017 is de rekenkamer van start gegaan met het investeren in methoden- en productinnovatie. Gewenste innovaties in onderzoeksmethoden, de wijze van rapporteren en interne werkprocessen zijn verkend. Bij innovaties in methoden gaat het bijvoorbeeld om gebruik van big data of data science en om meer systematische kwalitatieve inhoudsanalyses. Door onder meer het aantrekken van een medewerker met de specifieke expertise op het gebied van big data-analyse en het uittesten van geschikte programma's voor kwalitatieve (tekst)analyse is in 2017 geïnvesteerd op dit vlak. Om te kunnen komen tot de gewenste product- en methodeninnovatie wordt in 2018 de nodige software en andere digitale ondersteuning ingekocht.

Naast innovatie in de onderzoeksmethoden heeft de rekenkamers zich gebogen over de wijze waarop zij haar bevindingen presenteert. Het streven is om in de toekomst ook meer gebruik te gaan maken van (al dan niet interactieve) infographics, aanvullend aan de geschreven boodschap. 2018 dient hiervoor als pilotjaar. In het verlengde hiervan is eind 2017 begonnen met een bezinning op de wijze waarop rekenkamerrapporten zijn opgesteld. De vraag is of de gehanteerde presentatievorm voldoende aansluiting heeft bij de wensen en behoeften van raadsleden.

Verder heeft het bureau zich in een retraite bezonnen op de vraag welke samenwerkingsvorm en -relaties het meest ideaal zijn om zowel goede prestaties te realiseren als recht te doen aan de professionele ontwikkeling en eigen verantwoordelijkheid van de medewerkers. Uitkomst is dat in elk onderzoeksteam een projectleider aanwezig dient te zijn die aanspreekbaar is op en verantwoordelijk is voor het functioneren en presteren van het team, maar dat de onderzoekers zo groot mogelijke verantwoordelijkheid dienen te hebben. Er is niet gekozen voor zelforganiserende of -sturende teams. Een andere uitkomst is dat (zeker bij kleinere) onderzoeksteams vaker gebruik zullen maken van een (intern) klankbord.

de rode draad

In het project 'de rode draad' gaat de rekenkamer op zoek naar rode draden in de onderzoekrapporten van de Rekenkamer Rotterdam. De rekenkamer kijkt hierbij naar de rapporten die sinds het aantreden van de huidige directeur, in 2009, zijn verschenen. In het project worden alle bestuurlijke conclusies uit de rapporten geïnventariseerd en geanalyseerd op inhoudelijke overeenkomsten. De gevonden 'rode draden' worden vervolgens gekoppeld aan bredere inzichten uit de literatuur, zodat de gevonden patronen kunnen worden geduid. Het project wordt in 2018 afgerond en in het najaar van 2018 zal de rekenkamer een symposium/seminar organiseren over het thema.

privacyprotocol

Een specifiek onderdeel van het werk van de rekenkamer is de zorgvuldige omgang met gevoelige informatie, in het bijzonder (bijzondere) persoonsgegevens. In toenemende mate wordt hiervan gebruik gemaakt, wat grote eisen stelt aan de wijze waarop de rekenkamer hiermee omgaat. In 2017 is een intern protocol vastgesteld over de wijze waarop het bureau met persoonsgegevens omgaat. Daarnaast zal met het concern van de gemeente Rotterdam een uitwisselingsprotocol

worden opgesteld, waar het gaat om het persoonsgegevens die de gemeente heeft verzameld. Het streven is dit protocol begin 2018 te hebben vastgesteld. Het is de bedoeling dat ook met de gemeenten Barendrecht, Capelle aan den IJssel en Lansingerland een dergelijk protocol wordt afgesloten.

5-7 beleidsplan 2017-2021

In december is het beleidsplan 2017-2021 voor de vier rekenkamers vastgesteld. Hierin is aangegeven dat elk jaar in het jaarverslag de voortgang wordt beoordeeld. Hiertoe is in het beleidsplan een lijst van voorgenomen prestaties en activiteiten opgenomen. Hierna staan de voor 2017 voorgenomen activiteiten en prestaties genoemd, met daarbij de realisatie.

inhoudelijke oriëntatie

acht afgeronde onderzoeken (alle rekenkamers), waarvan vijf in Rotterdam

Het aantal van acht is ruimschoots gerealiseerd, namelijk tien. Daarvan zijn er vier en niet vijf van de Rekenkamer Rotterdam afkomstig. Dat deel van de doelstelling is dus niet volledig gerealiseerd. Wel wordt aangetekend dat twee onderzoeken (controle colleegetargets en vervolgonderzoek informatiebeveiliging) net over de jaargrens in 2018 zijn afgerond (gepubliceerd).

vier afgeronde onderzoeken met een relatie met de 3D (Rekenkamer Rotterdam), totaal 2017-2018

De realisatie van deze voorgenomen prestatie ligt op koers. Het in 2017 verschenen onderzoek naar de schulddienstverlening ('Hulp buiten bereik') maakt weliswaar geen onderdeel uit van 3D, maar de daarin onderzochte notie van zelfredzaamheid is daar wel onderdeel van. In die zin is er een relatie. Met de lopende onderzoeken naar maatschappelijke opvang en wijkteams en het geprogrammeerde onderzoek naar SROI wordt deze voorgenomen prestatie vermoedelijk gerealiseerd.

relatief gelijke verdeling onderzoeken beleid en bedrijfsvoering (Rekenkamer Rotterdam)

Er is een relatief gelijke verdeling gerealiseerd, zij het dat bedrijfsvoeringsonderwerpen licht domineerden (afvalketen, maatschappelijk vastgoed en informatiebeveiliging). Ook in deze onderzoeken zijn echter maatschappelijke beleidsdoelstellingen getoetst (zoals in het onderzoek naar de afvalketen).

helft afgeronde onderzoeken bovenlokale uitstraling (Rekenkamer Rotterdam)

Gerealiseerd. De resultaten van het onderzoek schulddienstverlening en met name informatiebeveiliging ontstegen het Rotterdamse belang dusdanig dat zij ook buiten Rotterdam zijn opgepakt (door media, andere overheden, professionele organisaties).

één afgerond onderzoek met een sterk ex (dur)ante karakter (Rekenkamer Rotterdam)

Hoewel elk onderzocht onderwerp bestuurlijk en beleidsmatig in beweging is, hebben de afgeronde onderzoeken toch vooral een ex post karakter. In het onderzoek schulddienstverlening is wel een analyse van en oordeel over een voorgenomen herijking opgenomen. Al met al is deze prestatie-indicator gedeeltelijk gerealiseerd.

externe oriëntatie

verkenning mogelijkheden burgerbetrokkenheid programmering

Gerealiseerd. Er zijn contacten geweest met OBI om hiervoor aan te sluiten bij het Rotterdamse stadspanel met uiteindelijk een positief resultaat. In 2018 zal dit conform het beleidsplan verder vorm krijgen.

elk rapport krijgt substantiële politiek-bestuurlijke behandeling

Gerealiseerd. Over elk rapport wordt door de raden uitvoerig gediscussieerd, regelmatig leidend tot aanvullende moties en toezeggingen. Zie hiervoor de beschrijvingen in de hoofdstukken 1 tot en met 4.

alle onderzoeken krijgen aandacht in lokale en regionale media

Gerealiseerd. Geen enkel in 2017 afgerond onderzoek is aan de aandacht van op zijn minst de plaatselijke media ontsnapt, zij het dat het ene rapport (aanzienlijk) meer media-aandacht kreeg dan het andere. Desondanks hebben de burgers van Rotterdam, Barendrecht, Capelle aan den IJssel en Lansingerland via deze weg kennis kunnen nemen van de inhoud van de rapporten en daarmee van het functioneren en presteren van hun lokale overheid. Via de weg van de media heeft de rekenkamer daarmee bijgedragen aan de transparantie van het openbaar bestuur.

één onderzoek ontvangt landelijke visuele media-aandacht

Gerealiseerd. Het onderzoek 'In onveilige handen' naar de informatiebeveiliging heeft uitvoerig landelijke aandacht gehad. Daarmee heeft het onderzoek een bovenlokale bijdrage geleverd aan de bewustwording rondom het thema informatiebeveiliging.

interne oriëntatie

bureauretraite teamsamenwerking

Gerealiseerd. In het najaar heeft het bureau op een locatie buiten het kantoor van de rekenkamer gesproken over teamsamenwerking, waarbij ook de wenselijkheden van zelfsturende teams zijn verkend. Uitkomst is dat de wijze waarop de (onderzoeks)teams opereren over het algemeen goed voldoet.

vastgesteld (intern) privacyprotocol

Gerealiseerd. Eind 2017 is het protocol – na externe juridische toetsing – vastgesteld en op de website van de rekenkamer geplaatst.

6 jaarrekening Rekenkamer Rotterdam

6-1 resultatenrekening

tabel 6 1: resultatenrekening 2016 (in €)

	rekening 2016	begroting 2017	rekening 2017	begroting 2018
loonbetalingen en sociale premies	1.055.994	1.238.670	1.133.038	1.280.957
personeel van derden	188.814	100.000	227.741	140.000
huisvestingskosten	155.297	160.500	170.659	147.586
goederen en diensten	92.082	100.356	104.539	109.632
automatiseringskosten	85.096	58.000	80.018	83.667
kapitaalslasten	49.527	0	0	0
totaal uitgaven	1.626.810	1.657.526	1.715.995	1.761.842
bijdrage gemeente Rotterdam	1.446.197	1.457.309	1.457.309	1.515.742
bijdrage gemeente Barendrecht	52.001	60.000	67.741	60.000
bijdrage gemeente Lansingerland	69.772	73.217	72.966	90.000
bijdrage gemeente Capelle aan den IJssel	62.071	67.000	71.419	67.000
bijdrage gemeente Krimpen aan den IJssel				29.100
overige inkomsten	1.300	0	1.200	0
totaal inkomsten	1.631.341	1.657.526	1.670.635	1.761.842
saldo	4.531	0	-45.360	0
toevoeging/onttrekking reserves	0	0	45.360	0
resultaat	4.531	0	0	0

6-2 toelichting op de resultatenrekening

algemeen

Samen met de onderdelen Raad/Commissies, Griffie en de Gemeentelijke Ombudsman vormt de rekenkamer in administratieve zin de kostenplaats Raad binnen het concern Rotterdam. De jaarrekening van de kostenplaats Raad wordt eveneens gepubliceerd als onderdeel van het concern Rotterdam.

begroting 2017

Het budget voor 'Personeel van derden' is opgehoogd en het budget voor de huisvestingskosten verhoogd door uitbreiding van het huuroppervlak. Verder is de begroting alleen opgehoogd met een trendcorrectie.

uitgaven

loonbetalingen en sociale premies

De personeelskosten zijn iets lager dan was begroot. De lagere kosten worden voornamelijk veroorzaakt door het langer open staan van vacatureruimte dan verwacht.

personeel van derden

In 2017 heeft de rekenkamer extra extern personeel moeten inhuren. Deze extra inhuur was noodzakelijk voor de continuïteit van enkele onderzoeken (politiek-bestuurlijke druk, LSI-erfpachtmaatregel, informatiebeveiliging) en door langer openstaande vacatureruimte.

huisvestingskosten

De huisvestingskosten bestaan uit de huur, de servicekosten, de energiekosten en de kosten van facilitaire dienstverlening door de Rotterdamse Service Organisatie voor de kantoorruimte van de Rekenkamer Rotterdam aan de Meent (Minervahuis II). Deze kosten hebben de begroting overschreden vanwege de uitbreiding van de structurele huur oppervlakte en daarbij gepaard gaande incidentele verbouwingskosten.

goederen en diensten

Hier zijn de uitgaven verantwoord van alle overige kosten gemaakt door de Rekenkamer Rotterdam. De uitgaven zijn grotendeels binnen het budget gebleven.

automatiseringskosten

De automatiseringskosten betreffen de gehele ICT-voorziening van de Rekenkamer Rotterdam. De extra kosten zijn veroorzaakt door de aanschaf van digitale schermen voor in de vergaderkamers, extra hardware en enkele licenties.

inkomsten

bijdrage gemeente Rotterdam

De Rekenkamer is onderdeel van de gemeente Rotterdam. Naast haar activiteiten voor de gemeente Rotterdam heeft de Rekenkamer ook nog de mogelijkheid om de rekenkamerfunctie bij andere gemeenten in te vullen. De daarbij gegenereerde inkomsten zijn extra en verlagen de uiteindelijke kosten voor de gemeente Rotterdam.

bijdrage gemeente Barendrecht

Dit betreft de vergoeding van de gemeente Barendrecht ten behoeve van de uitoefening van de rekenkamerfunctie in Barendrecht. De in 2017 gemaakte onderzoekskosten zijn in rekening gebracht bij de gemeente.

bijdrage gemeente Lansingerland

Dit betreft de vergoeding van de gemeente Lansingerland ten behoeve van de uitoefening van de rekenkamerfunctie in Lansingerland. De in 2017 gemaakte onderzoekskosten zijn in rekening gebracht bij de gemeente.

bijdrage gemeente Capelle aan den IJssel

Dit betreft de vergoeding van de gemeente Capelle aan den IJssel ten behoeve van de uitoefening van de rekenkamerfunctie in Capelle aan den IJssel. De in 2017 gemaakte onderzoekskosten zijn in rekening gebracht bij de gemeente.

bijdrage gemeente Krimpen aan den IJssel

Vanaf 2018 vervult de rekenkamer ook de rekenkamerfunctie in Krimpen aan den IJssel. De vanaf dat jaar gemaakte kosten worden in rekening gebracht bij de gemeente.

overige inkomsten

De overige inkomsten betreffen extra gegenereerde inkomsten in verband met een gegeven cursus 'Rekenkameronderzoek' en enkele nevenfuncties van de directeur.

resultaat

Het saldo over 2017 is € 45k negatief. De rekenkamer onttrekt dit aan de reserve.

6-3 balans

tabel 6-2: balans

activa	2017	2016	passiva	2017	2016
vaste activa	0	0	vaste passiva	205.000	250.000
materiële vaste activa	0	0	<i>eigen vermogen</i>		
			bestemmingsreserves	205.000	250.000
			<i>vreemd vermogen</i>		
			langlopende schulden	0	0
vlottende activa	235.800	299.289	vlottende passiva	30.800	49.289
<i>kortlopende vorderingen</i>			<i>kortlopende schulden</i>		
debiteuren	60.189	40.680	crediteuren	0	0
overlopende activa	175.611	258.609	overlopende passiva	30.800	49.289
totaal activa	235.800	299.289	totaal passiva	235.800	299.289

6-4 toelichting op de balans

activa

materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreft de investering van de renovatie en uitbreiding van de kantoorruimte aan de Meent (Minervahuis II). Eind 2006 is deze herhuisvesting afgerond en op de balans geactiveerd. 2016 was het laatste jaar van afschrijving. Daarmee is deze post vervallen.

debiteuren

Dit betreft de stand van de openstaande debiteuren (openstaande verkoopfacturen) ultimo 2017.

overlopende activa

Sinds medio 2014 wordt de administratie van de Rekenkamer Rotterdam in de administratie van de gemeente Rotterdam gevoerd. In dat kader betreft de overlopende activa een balanssluitpost.

passiva

bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve van de Rekenkamer Rotterdam bestaat uit een egalisatie-reserve die als doel heeft de continuïteit van de onderzoeken te waarborgen. De reserve kent een maximum van 250k. Het negatieve resultaat is ten laste van de reserve gebracht.

langlopende schulden

De langlopende schulden betroffen de financiering van de materiële vaste activa (zie materiële vaste activa). Deze post is vervallen.

crediteuren

De overige schulden betreffen de stand van de openstaande crediteuren (openstaande inkoopfacturen) ultimo 2017.

overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen de stand van de nog te betalen bedragen, waarvan de factuur in 2018 ontvangen wordt, maar de prestatie geleverd is in 2017.

6-5 verrekening 2017

De directeur en medewerkers van de rekenkamer zijn aangesteld bij de gemeente Rotterdam. Hun salaris en overige kosten (kantoorkosten e.d.) komen in eerste instantie ten laste van het budget van de Rekenkamer Rotterdam. Alle kosten die gemaakt worden voor de Rekenkamer Barendrecht, Rekenkamer Lansingerland of Rekenkamer Capelle aan den IJssel worden vervolgens aan de betreffende gemeenten doorberekend.

In de begroting van de Rekenkamer Rotterdam staat het volledige budget dat in Barendrecht, Lansingerland en Capelle aan den IJssel beschikbaar is voor de rekenkamer als verwachte inkomsten vermeld. De jaarrekening vermeldt alleen het bedrag dat in 2017 daadwerkelijk in rekening is gebracht in verband met de gemaakte kosten. Voor de berekening hiervan wordt gebruik gemaakt van drie kostensoorten:

- een basisbedrag dat de algemene kosten dekt (bestuurlijk overleg, jaarplan, jaarverslag etc.). De hoogte van dit basisbedrag is gerelateerd aan het aantal inwoners van de betreffende gemeente;
- kosten voor externe inhuur ten behoeve van het onderzoek bij de betreffende gemeente op basis van werkelijke kosten;
- er wordt een uurtarief in rekening gebracht voor het onderzoek bij de betreffende gemeente. Daartoe zijn in een kostenverdeelstaat alle kosten behoudens bovenstaande (maar inclusief ondersteuning en eventuele stagiaires) omgeslagen naar het totaal voor onderzoek beschikbare uren van de directeur, teamleiders en (senior) onderzoekers.

tabel 6 3: uurtarief (in €)

functie	2015	2016	2017
directeur	221	229	224
teammanager	161	153	155
senior onderzoeker	112	108,5	104
onderzoeker	99	92	90

6-5-1 Rekenkamer Barendrecht

In 2017 is het onderzoek naar de centrumontwikkeling afgerond, het onderzoek naar de wijkteams uitgevoerd en het onderzoek naar riolering van start gegaan. Voor deze onderzoeken heeft de Rekenkamer Barendrecht in 2017 de volgende bedragen begroot en gerealiseerd.

tabel 6 4: begroting en realisatie Rekenkamer Barendrecht (in €)

jaar	begroot	gerealiseerd	resultaat
2016	60.000	52.001	7.999
2017	60.000	67.741	-7.741

De mate waarin de begroting wordt uitgeput, is afhankelijk van het aantal onderzoeksdagen dat de Rekenkamer Barendrecht feitelijk realiseert in het begrotingsjaar. Door verschillen in omvang en diepgang, maar ook omdat onderzoeken anders lopen dan gepland, zal de realisatie vrijwel altijd afwijken van de begroting en zal er budget overblijven of tekort zijn. Om die reden beschikt de Rekenkamer Barendrecht over een

egalisatiereserve met een maximale omvang van 40% van het budget. Is dit maximum bereikt, dan vloeit het resultaat terug naar de algemene middelen. In tabel 6-5 zijn de mutaties in de reserves weergegeven voor de periode 2006-2017.

tabel 6 5: ontwikkeling reserves Rekenkamer Barendrecht (in €)

jaar	beginsaldo	mutatie	eindsaldo
2006	-	-	25.414
2007	25.414	-25.414	0
2008	0	+16.000	16.000
2009	16.000	+16.191	32.191
2010	32.191	+2.745	34.936
2011	34.936	-23.435	11.501
2012	11.501	+11.107	22.608
2013	22.608	-13.864	8.744
2014	8.744	0	8.744
2015	8.744	-3.169	5.575
2016	5.575	+7.999	13.574
2017	13.574	-8.225	5.348

In tabel 6-6 is gespecificeerd welke bedragen door de Rekenkamer Rotterdam in 2017 zijn gefactureerd voor onderzoek ten behoeve van de Rekenkamer Barendrecht.

tabel 6 6: gefactureerde bedragen Rekenkamer Barendrecht (in €)

	uren	bedrag	gem. uurtarief
centrumontwikkeling	22,50	2.565,92	114,04
wijkteams	574,88	59.581,71	103,64
riolering	14,50	1.420,40	97,96
basisbedrag 2017	-	4.172,82	-
totaal	611,88	67.740,85	

6-5-2 Rekenkamer Lansingerland

In 2017 is onderzoek uitgevoerd naar informatiebeveiliging, is het onderzoek naar het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) afgerond en onderzoek naar opvolging van aanbevelingen gepubliceerd. In de onderzoeksprogrammering 2017 stond ook een onderzoek naar maatwerk in de huishoudelijke ondersteuning opgenomen. Bij de start van het onderzoek bleek dat het college een soortgelijke evaluatie had laten uitvoeren en de gemeente naar aanleiding daarvan bezig is beleid en uitvoering aan te passen. Eigen onderzoek acht de rekenkamer daarom niet meer opportuun.

tabel 6 7: begroting en realisatie Rekenkamer Lansingerland (in €)

jaar	begroot	gerealiseerd	resultaat
2016	68.580	69.772	-1.192
2017	73.217	72.966	251

De mate waarin de begroting wordt uitgeput, is afhankelijk van het aantal onderzoeksdagen dat de Rekenkamer Lansingerland feitelijk realiseert in het begrotingsjaar. Door verschillen in omvang en diepgang, maar ook omdat onderzoeken anders lopen dan gepland, zal de realisatie vrijwel altijd afwijken van de begroting en zal er budget overblijven of tekort zijn. Om die reden beschikt de rekenkamer over een egalisatie-reserve met een maximale omvang van 40% van het budget. Is dit maximum bereikt, dan vloeit het resultaat terug naar de algemene middelen. In tabel 6-8 zijn de mutaties in de reserves weergegeven voor de periode 2007-2017.

tabel 6 8: ontwikkeling reserves Rekenkamer Lansingerland (in €)

jaar	beginsaldo	mutatie	eindsaldo
2007	-	-	30.000
2008	30.000	+375	30.375
2009	30.375	-12.313	18.062
2010	18.062	+1.050	19.112
2011	19.112	13.708	32.820
2012	32.820	-2.533	30.287
2013	30.287	-2.902	27.385
2014	27.385	0	27.385
2015	27.385	-20.563	6.822
2016	6.822	-1.192	5.630
2017	5.630	251	5.881

In de volgende tabel is gespecificeerd welke bedragen in 2017 door de Rekenkamer Rotterdam zijn gefactureerd voor onderzoek ten behoeve van de Rekenkamer Lansingerland.

tabel 6 9: gefactureerde bedragen Rekenkamer Lansingerland (in €)

	uren	bedrag	gem. uurtarief
informatiebeveiliging	309,00	35.746,52	115,68
extern bureau		13.991,96	
CJG	51,75	5.189,52	100,28
opvolgingsonderzoek	100,50	11.948,92	118,89
huishoudelijke verzorging	5,75	671,74	116,82
basisbedrag 2017		5.417,04	
totaal	467,00	72.965,71	-

6-5-3 Rekenkamer Capelle aan den IJssel

In 2017 zijn de onderzoeken naar de doelmatigheid van culturele voorzieningen en het veiligheidsbeleid uitgevoerd. Voor deze onderzoeken zijn door de Rekenkamer Capelle aan den IJssel de volgende bedragen begroot en gerealiseerd.

tabel 6 10: begroting en realisatie Rekenkamer Capelle aan den IJssel (in €)

jaar	begroot	gerealiseerd	resultaat
2016	67.000	62.071	4.929
2017	67.000	71.419	-4.419

De mate waarin de begroting wordt uitgeput, is afhankelijk van het aantal onderzoeksdagen dat de Rekenkamer Capelle aan den IJssel feitelijk realiseert in het begrotingsjaar. Door verschillen in omvang en diepgang, maar ook omdat onderzoeken anders lopen dan gepland, zal de realisatie vrijwel altijd afwijken van de begroting en zal er budget overblijven of tekort zijn. Om die reden beschikt de rekenkamer sinds 2016 over een egalisatiereserve met een maximale omvang van 40% van het budget. Is dit maximum bereikt, dan vloeit het resultaat terug naar de algemene middelen. In tabel 6-11 zijn de mutaties in de reserves weergegeven vanaf 2016. In 2017 is meer besteed dan begroot. Dit is ten laste gebracht van de egalisatiereserve.

tabel 6 11: ontwikkeling reserves Rekenkamer Capelle aan den IJssel (in €)

jaar	beginsaldo	mutatie	eindsaldo
2016	-	4.929	4.929
2017	4.929	-4.419	510

In de volgende tabel is gespecificeerd welke bedragen door de Rekenkamer Rotterdam in 2017 zijn gefactureerd voor onderzoek ten behoeve van de Rekenkamer Capelle aan den IJssel.

tabel 6 12: gefactureerde bedragen Rekenkamer Capelle aan den IJssel (in €)

	uren	bedrag	gem. uurtarief
culturele voorzieningen	373,50	39.589,31	106,00
veiligheidsbeleid	261,75	26.033,01	99,46
basisbedrag 2017	-	5.796,67	-
totaal	635,25	71.418,98	-

7 onderzoeksplannen 2018

7-1 inleiding

Dit hoofdstuk geeft een toelichting op de nieuwe onderzoeken die de Rekenkamers Rotterdam, Barendrecht, Lansingerland en Capelle aan den IJssel in 2018 zullen starten.

7-2 Rekenkamer Rotterdam – nieuwe onderzoeken 2018

integratiebeleid

Dit onderzoek, doorgeschoven uit het onderzoeksplan van 2017, zal analyseren hoe groot de integratieproblematiek in Rotterdam is en in welke mate de in de integratienota voorgenomen beleidsmaatregelen een reële bijdrage zullen kunnen leveren aan de aanpak van de omvang van de problematiek. In het onderzoek zal niet enkel aandacht zijn voor de positie van niet-Westerse allochtonen, maar ook voor groepen die last hebben van discriminatie op basis van sekse en geaardheid. Het onderzoek wordt in de loop van 2018 gestart. De nog te maken naderere afbakening bepaalt op welk moment het rapport tot publicatie zal leiden.

acquisitiebeleid

De gemeente probeert bedrijven te interesseren in vestiging in Rotterdam. Zij verricht hiervoor verschillende activiteiten zoals het subsidiëren van de stichting Rotterdam Partners die de acquisitie voor haar rekening neemt. Daarnaast worden inspanningen verricht om het vestigingsklimaat voor bedrijven te verbeteren. De rekenkamer zal een onderzoek verrichten naar de mate waarin de gemeente erin slaagt een succesvol beleid te voeren op het gebied van acquisitie en verbetering van het vestigingsklimaat. Daarbij wordt aandacht besteed aan de bepalende factoren daarbij (zoals economische factoren of de samenwerking tussen partners). Het onderzoek, eerder aangekondigd in 2017, zal starten in het voorjaar van 2018.

externe inhuur

De gemeente Rotterdam maakt voor de uitvoering van haar taken niet alleen gebruik van eigen vast personeel, maar huurt ook tijdelijk extern personeel in. De rekenkamer zal onderzoek doen naar de omvang en achtergronden van deze externe inhuur. Vragen zijn onder meer bij welke onderdelen extern is ingehuurd, in welke mate en op welke gronden. Tevens zal gekeken worden hoe dit zich verhoudt tot de taakstellingen die de afgelopen jaren voor externe inhuur golden. Eerder bracht de rekenkamer in 2001 en 2007 onderzoek uit naar externe inhuur. Het onderzoek zal rond de zomer van 2018 starten en in het voorjaar van 2019 zijn afgerond.

onderwijshuisvesting

De rekenkamer publiceerde in oktober 2013 het onderzoek 'Onderhoud in de steigers' naar de kwaliteit van de huisvesting van Rotterdamse basisscholen. Na dit rapport is er extra geld naar betere onderwijshuisvesting gegaan. In 2018 zal de rekenkamer hiernaar een vervolgonderzoek doen. Meer concreet zal worden gekeken of de

kwaliteit van de onderwijshuisvesting met deze investeringen is verbeterd en of de gemeente haar monitoring en dossiervorming ten aanzien hiervan inmiddels op orde heeft. De exacte start en publicatie is afhankelijk van de afronding van reeds geprogrammeerde en lopende onderzoeksprojecten.

Social Return on Investment

Bij grote aanbestedingen geldt een zogeheten “social return”-verplichting. Dit betekent dat een opdrachtnemer van de gemeente de eis opgelegd krijgt dat een bepaald percentage van de aanneemsom gebruikt wordt voor bijvoorbeeld de inzet van uitkeringsgerechtigden, stageplaatsen en werkervaringsplaatsen. De rekenkamer zal in een onderzoek beoordelen in welke mate en op welke wijze aan deze verplichtingen wordt voldaan en de of de gemeente hierop adequaat toeziet. De exacte start en publicatie is afhankelijk van de afronding van reeds geprogrammeerde en lopende onderzoeksprojecten.

Warmtebedrijf

De gemeente is een grootaandeelhouder van het Warmtebedrijf. Deze onderneming transporteert restwarmte vanuit de haven naar de stad, waar het voor de stadsverwarming wordt ingezet. In 2014 heeft de gemeente aan het bedrijf een noodkrediet van € 12 mln. verstrekt. De rekenkamer zal een onderzoek doen naar de wijze waarop het college invulling geeft aan de governance van deze verbonden partij. Daarbij zal met name worden gekeken op welke wijze het college de financiële risico's van deze deelneming tracht te beheersen en op welke wijze de raad hierover wordt geïnformeerd.

burgerinitiatieven

Burgers hebben op allerlei manieren inspraak in het gemeentelijke beleid en de uitvoering. Zij kunnen echter ook zelf initiatieven nemen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld niet zozeer om subsidieaanvragen, maar om bijvoorbeeld initiatieven om het beheer van openbaar groen over te nemen of plannen of ideeën van burgers voor de ontwikkeling van een bepaalde locatie. De rekenkamer gaat de omvang van dit fenomeen in kaart brengen en beoordelen welke rol de gemeente in de realisatie ervan speelt. Faciliteert de gemeente bijvoorbeeld op een juiste manier of treedt zij op als een hindermacht? Voor de uitvoering van dit onderzoek zal de rekenkamer samenwerking zoeken met de Gemeentelijke Ombudsman. Dit bepaalt ook de exacte start en publicatiemoment van het onderzoek.

7-3 Rekenkamer Barendrecht – nieuwe onderzoeken 2018

riolering

De rekenkamer doet onderzoek naar (de voortgang van) het onderhoud, inspectie en vervanging van de riolering en de eventuele gevolgen daarvan voor de rioolheffing en de financiering. Het onderzoek is eind 2017 gestart en zal medio 2018 tot publicatie leiden.

Kijk op Welzijn

De stichting Kijk op Welzijn speelt een belangrijke rol in het gemeentelijk beleid in het sociaal domein. Zo heeft de stichting onder meer een rol in het zogenoemde voorveld van de wijkteams. De stichting kan bijvoorbeeld problemen bij ouderen, jongeren en gezinnen signaleren en dit doorzetten naar de wijkteams voor verdere hulpverlening.

Deze taak bestaat naast het reguliere maatschappelijke werk dat de stichting uitvoert. De rekenkamer zal onderzoek doen naar de wijze waarop de stichting haar rol in dezen goed kan vervullen en de mate waarin de gemeente hierin adequaat faciliteert. Het onderzoek start in het najaar van 2018 en zal begin 2019 tot publicatie leiden.

7-4 Rekenkamer Lansingerland – nieuwe onderzoeken 2018

afvalbeleid

Met het afvalbeleid voor de periode 2014-2018 stelde de gemeente zich ten doel om in 2018 aansluiting te vinden bij het percentage afvalscheiding van vergelijkbare gemeenten. De rekenkamer zal onderzoeken of deze doelstelling bereikt zal worden en hoe in de toekomst meer hergebruik kan worden gerealiseerd. Tevens zal de rekenkamer nagaan of opbouw en samenstelling van het tarief afvalstoffenheffing rechtmatig is. Het onderzoek zal medio 2018 worden gepubliceerd.

burgerparticipatie

De gemeente Lansingerland kent vele vormen van burgerparticipatie. De rekenkamer zal onderzoek doen naar het bereik hiervan (wie participeert wel en wie niet) en de mate waarin participerende burgers daadwerkelijk invloed hebben op beleid en uitvoering. Het onderzoek start rond de zomer en zal nog in 2018 worden gepubliceerd.

7-5 Rekenkamer Capelle aan den IJssel – nieuwe onderzoeken 2018

verbonden stichtingen

Naast verbonden partijen als gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen, heeft de gemeente ook relaties met stichtingen die een publieke taak hebben. Voorbeelden zijn de stichting Capelle Werkt (re-integratie werkzoekenden), stichting Welzijn Capelle en stichting Blick (onderwijs). De rekenkamer zal een onderzoek starten naar de wijze waarop de gemeente de zogeheten governance richting deze instellingen heeft georganiseerd en hoe zij deze daadwerkelijk invult. Ook wordt beoordeeld in hoeverre de gemeente er daarin slaagt haar publieke doelen te realiseren. Het onderzoek start begin 2018 en zal na de zomer tot publicatie leiden.

schuldhulpverlening

Steeds meer huishoudens hebben problematische schulden. De rekenkamer zal onderzoek doen naar het beleid van de gemeente inzake schuldhulpverlening. Concreet zal zij onderzoek doen naar de instroom in de hulpverlening instromen, hoeveel mensen tussentijds uitvallen en hoeveel daadwerkelijk worden geholpen en met een schone lei opnieuw kunnen beginnen. Het onderzoek start rond de zomer en zal rond de jaarwisseling 2018/2019 tot publicatie leiden.

bijlagen

bijlage 1 publicaties

rapporten en brieven 2017

Rekenkamer Barendrecht

- Plan in de vertraging: onderzoek naar de centrumontwikkeling in Barendrecht, 12 januari 2017.

Rekenkamer Capelle aan den IJssel

- Zicht op cultuur: onderzoek naar doelmatigheid cultuursubsidies, 11 oktober 2017.
- Sturen op gevoel: onderzoek naar het veiligheidsbeleid, 21 december 2017.

Rekenkamer Lansingerland

- In de groei: de toegang tot jeugdhulp in Lansingerland, 23 februari 2017.
- Opvolgingsonderzoek 2014-2017, 19 december 2017.
- Wat niet weet, maar wel deert: onderzoek beveiliging van gevoelige informatie, 20 december 2017.

Rekenkamer Rotterdam

- Hulp buiten bereik: effectiviteit van het schulddienstverleningsbeleid, 3 maart 2017.
- In onveilige handen: onderzoek informatiebeveiliging van gevoelige informatie, 6 april 2017.
- Een cultuur van vast goed: bedrijfsvoering en organisatie rondom beheer en onderhoud van culturele panden, 20 april 2017.
- Scheiding van waarde: onderzoek naar de afvalstoffenheffing en het afvalbeleid, 6 juli 2017.

overige publicaties

- Jaarverslag 2016 – onderzoeksplannen 2017, Rekenkamers Rotterdam, Barendrecht, Lansingerland en Capelle aan den IJssel, 30 maart 2017.

artikelen

- Artikel R. Willemse, R. Ridderhof en J. Stiermann, 'Vier verdedigingslijnes voor informatieveiligheid', in TPC, oktober 2017.
- Artikel R. Willemse en L. Wijmenga, 'Krimpen zonder gevolgen', in TPC, augustus 2017.

rapporten en brieven begin 2018

Rekenkamer Barendrecht

- Een taak voor de boeg: onderzoek naar aanpak knelpunten functioneren wijkteams, 10 januari 2018.

Rekenkamer Rotterdam

- Realisatie college targets 2014-2018, 11 januari 2018.
- Vervolgonderzoek informatiebeveiliging, 5 februari 2018.

bijlage 2 financiële reserve Rotterdam

Onderstaande tabel geeft inzicht in de opbouw (toevoegingen en onttrekkingen) van de bij de jaarrekening 1999 ingestelde reserve.

tabel 7 1: opbouw reserves 2000-2017 (in€)

	onttrekking	toevoeging	saldo
stand 31 december 2000			49.920
toevoeging 2001		36.639	
stand 31 december 2001			86.559
toevoeging 2002		58.592	
stand 31 december 2002			145.151
onttrekking 2003	50.870		
stand 31 december 2003			94.281
onttrekking 2004	85.771		
stand 31 december 2004			8.510
toevoeging 2005		93.182	
stand 31 december 2005			101.692
onttrekking 2006	37.000		
stand 31 december 2006			64.692
toevoeging 2007		58.000	
stand 31 december 2007			122.692
onttrekking 2008	57.000		
stand 31 december 2008			65.692
toevoeging 2009		76.000	
stand 31 december 2009			141.692
toevoeging 2010		0	
stand 31 december 2010			141.692
toevoeging 2011		52.471	
stand 31 december 2011			194.163
onttrekking 2012*	63.000		
stand 31 december 2012			131.163
toevoeging 2013		34.505	
stand 31 december 2013			165.668
toevoeging 2014		70.332	
stand 31 december 2014			236.000
toevoeging 2015**		14.000	
stand 31 december 2015			250.000
toevoeging 2016		0	
stand 31 december 2016			250.000
onttrekking 2017***	45.360	0	
stand 31 december 2017			204.640

*** € 21 afrondingsverschil

*** Bij de jaarrekening 2015 is voorgesteld om een deel van het positieve resultaat van de rekenkamer ad € 14k toe te voegen aan de reserve van de rekenkamer. De gemeenteraad heeft hierover bij de vaststelling van de jaarrekening 2016 positief besloten, waardoor het aan de beginstand 2016 van de reserve toegevoegd kan worden.

*** Aan de gemeenteraad Rotterdam wordt voorgesteld om het resultaat 2017 aan te vullen met € 45k vanuit de egaliseringsreserve

de rekenkamers

doel

De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het beleid, het financieel beheer en de organisatie van het gemeentebestuur. De rapporten van de rekenkamer zijn een aanknopingspunt voor het bestuur om rekenschap af te leggen aan de burgers.

positie

De rekenkamer is een onafhankelijk orgaan binnen de gemeente. Haar taken en bevoegdheden staan in de Gemeentewet en de verordening Rekenkamer Rotterdam, Rekenkamer Barendrecht, Rekenkamer Lansingerland en Rekenkamer Capelle aan den IJssel. Zij bepaalt zelf wat en hoe zij onderzoekt en waarover zij rapporteert. Wel kunnen de raad en het college van B en W de rekenkamer om een onderzoek verzoeken. De rekenkamer stuurt hen jaarlijks haar onderzoeksplan en jaarverslag toe.

onderzoek

Het onderzoeksterrein strekt zich uit over alle organen (raad, B en W, commissies en burgemeester) en diensten van de gemeente. Ook kan de rekenkamer onderzoek doen bij gemeenschappelijke regelingen waar de gemeente aan deelneemt, bij NV's en BV's waar de gemeente meer dan 50% van de aandelen in bezit heeft en bij instellingen die een grote subsidie, lening of garantie van de gemeente hebben ontvangen. De onderzoeken worden uitgevoerd door het bureau van de rekenkamer.

publicaties

Het onderzoek resulteert in openbare rapporten die ter behandeling aan de raad worden aangeboden. Zij bevatten tevens de reacties van de onderzochte organen en instellingen op de eerder toegezonden voorlopige onderzoeksresultaten, conclusies en aanbevelingen (wederhoor). Bij kleine onderzoeken of studies met een beperkte reikwijdte doen we de onderzochte organen of instellingen en de raad de conclusies in een openbare brief direct ter kennisname toekomen. Ten slotte publiceert de rekenkamer op basis van haar onderzoek ook handreikingen en worden medewerkers aangemoedigd om artikelen te publiceren.

Rekenkamers Rotterdam, Barendrecht, Lansingerland en Capelle aan den IJssel

Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

telefoon
010 - 267 22 42

info@rekenkamer.rotterdam.nl
www.rekenkamer.rotterdam.nl

fotografie
Google maps,
Leo Huizinga, Gemeente Lansingerland,
Gaby Jongenelen, Gemeente Barendrecht
en Rekenkamer Rotterdam

basisontwerp, beeldbewerking en opmaak
DEWERF.com, Zuid-Beijerland

uitgave
Rekenkamer Rotterdam
maart 2018